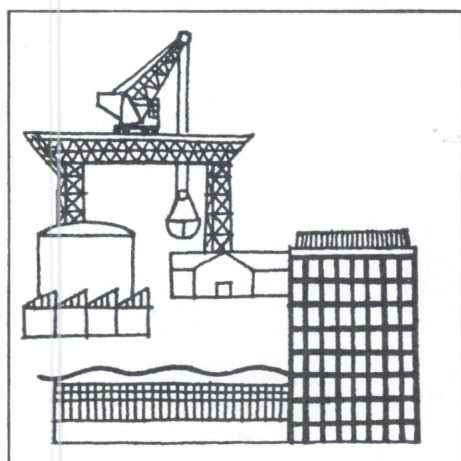

STATISTISKE ANALYSER

RENTABILITET OG KAPITALSTRUKTUR I STORE INDUSTRIFORETAK

PROFIT RATES AND COMPOSITION
OF ASSETS AND LIABILITIES FOR
LARGE MANUFACTURING ENTERPRISES

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS
OSLO - NORWAY

STATISTISKE ANALYSER NR. 3

RENTABILITET OG KAPITALSTRUKTUR
I STORE INDUSTRIFORETAK

PROFIT RATES AND COMPOSITION OF ASSETS AND LIABILITIES
FOR LARGE MANUFACTURING ENTERPRISES

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1972

ISBN 82 537 0186 1

FORORD

Denne publikasjonen inneholder en videre bearbeiding av det materialet som er lagt fram i publikasjonene Regnskapsstatistikk 1968, 1969 og 1970. Beregningene tar sikte på å vise hvordan de store industriforetakenes økonomiske situasjon har endret seg i de tre årene. Foretakenes økonomiske situasjon er beskrevet ved hjelp av en rekke mål som overskudd, likviditet og soliditet.

Materialet fra den årlige Regnskapsstatistikken gir gode muligheter for analyser av foretaksatferd. Statistisk Sentralbyrå vil arbeide videre med materialet dels langs linjer som i denne publikasjonen og dels ved andre metoder etter hvert som en høster erfaring.

Konsulent Tormod Andreassen og førstesekretær Olav Rabben har utarbeidd publikasjonen.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 5. juli 1972

Petter Jakob Bjerve

Otto Carlson

PREFACE

The present publication contains a more comprehensive analysis of the data previously presented in the publications *Statistics of Accounts 1968, 1969 and 1970*. The purpose of the analysis is to study how the financial situation of large enterprises in mining and manufacturing industries has changed during these three years. The financial situation is described by measures as profit, liquidity and solidity.

The data from the yearly *Statistics of Accounts* are well suited for analysis of enterprise behaviour. The Central Bureau of Statistics will continue the work started in this field partly along the same lines as in the present publication, and partly according to other methods.

The publication has been prepared by Mr. Tormod Andreassen and Mr. Olav Rabben.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 5 July 1972

Petter Jakob Bjerve

Otto Carlson

INNHOLD

	Side
T a b e l l r e g i s t e r	7
Kap. I. Innledning	9
1. Om datagrunnlaget	9
2. Om regnskapsanalyse	10
Kap. II. Analyse av foretakenes økonomiske situasjon og utvikling	13
1. Rentabilitet	13
2. Eiendeler og gjeld	24
3. Likviditet	30
4. Soliditet	33
5. Strømningsanalyse	37
6. Oppsummering	40
Sammendrag på engelsk	41
V e d l e g g	
1. Regnskapspostene på norsk og engelsk	43
2. Skjema for Regnskapsstatistikk 1970	47
3. Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå siden 1. juli 1971	51
4. Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	55

S t a n d a r d t e g n

: Tall kan ikke offentlig-
gjøres

- Null

0,0 Mindre enn en halv av
den brukte enhet

CONTENTS

	Page
Index of tables	8
Ch. I. Introduction	9
1. The material	9
2. Financial analysis	10
Ch. II. Analysis of the financial position and development of the enterprises	13
1. Profit	13
2. Assets and debts	24
3. Liquidity	30
4. Solidity	33
5. Changes in financial position	37
6. Summary	40
English summary	41
A p p e n d i c e s	
1. The accounting items in Norwegian and English	43
2. The questionnaire used for the Statistics of Accounts 1970	47
3. Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1971	51
4. Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	55

Explanation of Symbols

: Not for publication

- Nil

0,0 Less than half of
unit employed

TABELLREGISTER

	Side
Kap. I.	
Tabell	
1. Tallet på foretak som er med i undersøkelsen etter år, næringsgruppe og sysselsettingsgruppe	9
2. Resultatregnskap 1970	11
3. Balanse pr. 31/12 1970	12
Kap. II.	
Tabell	
4. Nettooverskudd i prosent av egenkapitalen pr. 1/1	15
5. Nettooverskudd pluss gjeldsrenter i prosent av totalkapitalen pr. 1/1	16
6. Egenkapitalavkastningen i prosent av egenkapitalen pr. 1/1	17
7. Kapitalens omløpshastighet	18
8. Personalutgifter i prosent av omsetningen	20
9. Avskrivning av varige driftsmidler i prosent av omsetningen	21
10. Skatter på formue og inntekt i prosent av omsetningen	22
11. Gjeldsrenter i prosent av omsetningen	23
12. Omløpsmidler i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	25
13. Pengeplasseringer i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	26
14. Varige driftsmidler i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	27
15. Kortsiktig gjeld i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	29
16. Langsiktig gjeld i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	30
17. Omløpsmidler i prosent av kortsiktig gjeld pr. 31/12	32
18. Mest likvide omløpsmidler i prosent av kortsiktig gjeld pr. 31/12	33
19. Egenkapital i prosent av totalkapitalen pr. 31/12	34
20. Egenkapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12	35
21. Egenkapital minus aksjekapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12	36
22. Kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i prosent av økingen i totalkapital	38

INDEX OF TABLES

	Page
Ch. I.	
Table	
1. Number of enterprises covered by the statistics by year, major industry group and size of enterprises	9
2. Profit and loss account 1970	11
3. Balance sheet at 31/12 1970	12
Ch. II.	
Table	
4. Net profit after taxes as percentage of equity at 1/1	15
5. Net profit after taxes plus interests on debts as percentage of total liabilities at 1/1	16
6. Return on equity as percentage of equity at 1/1	17
7. Ratio of capital turnover	18
8. Labour costs as percentage of sales	20
9. Depreciation on fixed assets as percentage of sales	21
10. Property/capital tax and income tax as percentage of sales	22
11. Interests on debts as percentage of sales	23
12. Current assets as percentage of total assets at 31/12	25
13. Financial fixed assets as percentage of total assets at 31/12	26
14. Fixed tangible assets as percentage of total assets at 31/12	27
15. Short-term liabilities as percentage of total liabilities at 31/12	29
16. Long-term liabilities as percentage of total liabilities at 31/12	30
17. Current assets as percentage of short-term liabilities at 31/12	32
18. Most liquid current assets as percentage of short-term liabilities at 31/12	33
19. Equity as percentage of total liabilities at 31/12	34
20. Equity as percentage of risk-bearing assets at 31/12	35
21. Equity less share capital as percentage of risk-bearing assets at 31/12	36
22. Changes in components of assets and liabilities as percentage of changes in total assets	38

I. Innledning

1. Om datagrunnlaget

I det følgende vil det bli gitt en oversikt over den økonomiske situasjon og utvikling i årene 1968-1970 for store ikke-personlige foretak innen bergverksdrift og industri. Med utgangspunkt i de regnskapsposter som er spesifisert i skjemaet til den løpende regnskapsstatistikken, vil en rekke begreper som kan tjene til å belyse situasjonen og utviklingen, bli definert og nærmere presisert, og det vil bli gitt tall for disse begrepene på grunnlag av de eksisterende data.

Primærmaterialet som en bygger på, er innhentet fra industriforetak med minst 100 sysselsatte og er omtalt i den årlige NOS-publikasjonen "Regnskapsstatistikk". Det er der blant annet gjort nærmere rede for statistikkens omfang, definisjoner av kjennemerker m.v.

Tabellene i denne publikasjonen gir regnskapstall fordelt etter foretakenes næring og etter størrelsesgruppe målt ved tallet på sysselsatte. I tabell 1 er det gitt en oversikt over tallet på

Tabell 1. Tallet på foretak som er med i undersøkelsen etter år, næringsgruppe og sysselsettingsgruppe *Number of enterprises covered by the statistics by year, major industry group and size of enterprises*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	11	11	11	6	2	3	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	53	58	62	38	14	9	1
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	12	13	13	4	8	1	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	32	32	30	15	13	2	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	43	49	48	38	9	1	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	13	14	16	8	6	2	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	6	8	12	10	2	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	54	58	55	26	21	4	4
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	37	40	50	24	20	5	1
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	7	7	6	2	3	-	1
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	32	35	32	13	13	4	2
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	20	20	21	12	4	4	1
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	27	28	27	6	7	8	6
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	38	43	38	25	10	3	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	21	25	29	15	10	4	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	29	30	31	15	10	2	4
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	59	63	60	27	21	4	8
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	8	9	9	5	3	1	-
I alt <i>Total</i>	502	543	550	289	176	57	28

foretak i de forskjellige nærings- og størrelsesgrupper som denne statistikken omfatter. Inndelingen i størrelsesgrupper for året 1970 er foretatt på grunnlag av sysselsettingsoppgaver til industristatistikken for året 1969.

2. Om regnskapsanalyse

Lønnsomhet, overskudd, profitt, fortjeneste, inntjeningssevne, avkastning, rentabilitet o.l. er begreper som ofte brukes om hverandre uten at de alltid er presisert. En finner dem ofte i utsagn som tar sikte på å gi uttrykk for den økonomiske situasjonen i visse bedrifter eller foretak¹⁾; f.eks. "Lønnsomheten i norske bedrifter er dårlig" eller "Fortjenesten (event. fortjenestemarginen) blir stadig presset" eller "Rentabiliteten i norske bedrifter er dårligere enn i svenske" osv. Slike utsagn forteller ofte svært lite fordi en bestemt økonomisk situasjon eller utviklingstendens, f.eks. lav eller synkende lønnsomhet, vanskelig kan beskrives tilfredsstillende ved hjelp av bare ett begrep, som i beste fall bare er noenlunde klart definert. Det vil som regel være behov for et spektrum av klart definerte begreper for å kunne gi en nyansert beskrivelse av situasjonen.

Av tabell 2 og 3 går det fram hvorledes visse hovedstørrelser er definert på grunnlag av de detaljerte postene i regnskapsstatistikken skjema. Det er disse definisjonene som er brukt hvis ikke annet er sagt.

I tabell 2 er postene i resultatregnskapet gruppert slik at en får fram hovedstørrelser som driftsinntekter og -utgifter, driftsresultat, finansielle inntekter og utgifter, overskudd osv. Nettooverskudd er her definert på grunnlag av regnskapsposter som i alminnelighet går fram av foretakenes offisielle regnskaper. Dette "offisielle" overskuddet er de beløp foretakene har til disposisjon etter avskrivninger, renter og skatter, men før omvurderinger. Det "faktiske" overskuddet som kan defineres som det offisielle overskudd pluss øking (minus nedgang) i skjulte reserver (varelager, varige driftsmidler og fordringer), er det ikke mulig å gi opplysninger om slik regnskapsstatistikken er lagt opp.

Trolig vil det offisielle overskuddet variere mindre fra år til år enn det faktiske fordi foretakene antakelig danner skjulte reserver i gode år og oppløser dem eller lar være å øke reservene i dårlige år. Det er likevel grunn til å anta at det offisielle nettooverskudd varierer noenlunde i takt med det faktiske, med dette er en ren hypotese.

I tabell 3 er de forskjellige postene i balansen gruppert slik at en får definert hovedposter som "Betalingmidler", "Kortsiktige fordringer", "Varige driftsmidler", "Kortsiktig gjeld" osv. På grunn av noe ulik skjemaforming i de enkelte år er det nødvendig med en nærmere omtale av noen poster. Det gjelder for det første konsernfordringer og konsernforpliktelser. I 1968 og 1969 ble konsernfordringer gruppert under balansepost 16 "Andre fordringer" (jfr. vedlegg 1), mens slike fordringer for 1970 ble gitt eget postnummer, balansepost 233. For å få bedre sammenliknbarhet i tallene er post 233 slått sammen med post 16 for 1970. Konsernforpliktelser ble for 1968 og 1969 gruppert under balansepost 502 "Annen gjeld", mens slike forpliktelser for 1970 ble gitt eget postnummer, balansepost 503. På samme måte som for fordringer er derfor post 503 gruppert sammen med post 502. Disse grupperingene medfører at konsernfordringer kommer under hovedgruppen "Kortsiktige fordringer", mens konsernforpliktelser kommer inn under "Langsiktige forpliktelser". For å gi en antydning om beløpenes størrelse kan nevnes at pr. 31/12 1970 utgjorde konsernfordringer totalt 603,5 mill.kr. og konsernforpliktelser 972,2 mill.kr.

1) I offisiell norsk statistikk er betegnelsen bedrift brukt om en lokalt avgrenset funksjonell enhet hvor det hovedsakelig drives aktiviteter som faller innenfor en bestemt næringsgruppe, f.eks. en fabrikk. Betegnelsen foretak benyttes om en institusjonell enhet som omfatter all virksomhet som drives av samme eier, f.eks. firma eller selskap. Et foretak vil da bestå av en eller flere bedrifter.

Tabell 2. Resultatregnskap 1970 *Profit and loss account 1970*

	Post på Regnskapsstatistikskjemaet ¹⁾ Item numbers in the questionnaire ¹⁾	I alt Total	
			Mill.kr.
<u>1. Driftsinntekter <i>Operating income</i></u>			
2. Øking i beholdning av ferdigvarer	33-2	703,9	
3. Omsetning	31	27 844,2	
4. Diverse driftsinntekter	34, 41, 431	557,3	29 105,4
<u>5. Driftsutgifter <i>Operating expenditure</i></u>			
6. Nedgang i beholdning av råvarer	1-32	-374,7	
7. Innkjøp	3	18 007,6	
8. Lønninger og godtgjørelser	4, 5	5 673,4	
9. Pensjonsutgifter	6	827,3	
10. Administrasjons- og salgsutgifter	7, 8, 9.a, 9.b	1 753,1	
11. Forsikringspremier	22	98,7	
12. Avskrivninger på varige driftsmidler ...	16	1 286,5	
13. Diverse driftsutgifter	10, 12, 20, 21, 231	1 124,6	28 396,5
14. Driftsresultat <i>Operating profit</i> (1-5)			709,0
<u>15. Finansielle inntekter <i>Financial income</i></u>			
16. Renteinntekter, brutto	35	216,1	
17. Utbytte av aksjer og parter	36	55,9	
18. Agio, øvrige finansinntekter	433	18,0	290,0
<u>19. Finansielle utgifter <i>Financial expenditure</i></u>			
20. Gjeldsrenter, brutto	13	687,0	
21. Agio, øvrige finansutgifter	233	9,5	696,5
<u>22. Andre inntekter <i>Other income</i></u>			
23. Husleie, eiendomsdrift	39-11	13,0	
24. Diverse inntekter - overføringer etc. ..	432, 437	169,6	
25. Gevinst ved salg av varige driftsmidler.	38-17	77,7	
26. Tilbakeførte avsetninger til kortsiktige forpliktelser	37, 40, 438, 439, 461	269,6	
27. Tilskudd fra staten og tollrefusjoner ..	42	220,2	750,1
<u>28. Andre utgifter <i>Other expenditure</i></u>			
29. Diverse utgifter - overføringer etc. ...	232	146,8	
30. Avsetninger til kortsiktige forpliktelser	14.a, 14.b, 15, 237	331,1	
31. Gaver og kontingenter	18	32,1	510,0
32. Overskudd før skatter <i>Net profit before taxes</i> (14+15-19+22-28)			542,5
33. Skatter til stat og kommune			179,5
34. Nettooverskudd <i>Net profit after taxes</i> (32-33)			363,0
<u>35. Overføringer og tilbakeføringer <i>Transfers</i></u>			
36. Overført fra skattefrie fonds	44	128,5	
37. Overført fra andre år og forrige år	45, 462	288,9	
38. Oppskrivninger av finans- og realkapital etc.	434, 435, 436	174,5	
39. Nedskrivning av finans- og realkapital..	234, 236	-71,8	520,1
40. Til disposisjon <i>At disposal</i> (34+35)			883,1
<u>41. Disponering <i>Disposed</i></u>			
42. Utbytte	27	157,3	
43. Skattefri fondsavsetning	28	192,7	
44. Avsatt til andre fond og overført til neste år	29, 239	355,1	
45. Oppskrivning av aksjekapital	235	121,5	
46. Avsetning til åpningsavskrivning	238	56,5	883,1

1) Se vedlegg 1.

1) See appendix 1.

Tabell 3. Balanse pr. 31/12 1970 *Balance sheet at 31/12 1970*

	Post på Regnskapsstatistikskjemaet ¹⁾ Item numbers in the questionnaire ¹⁾	I alt Total
E i e n d e l e r A s s e t s		Mill.kr.
1. Betalingsmidler <i>Means of payment</i>		
2. Kontanter, bankinnskudd på anfordring, postgiro	18, 19, 20	459,3
3. Kortsiktige fordringer <i>Short-term claims</i>		
4. Kundefordringer, forskudd til leverandører	15	5 297,3
5. Andre fordringer	16, 233	<u>2 017,2</u> 7 314,5
6. Andre omløpsmidler <i>Other current assets</i>		
7. Bankinnskudd på tid, opptjente ikke forfalne renter	17, 22	410,9
8. Varebeholdning	9	<u>5 602,8</u> 6 013,7
9. Omløpsmidler <i>Current assets (1+3+6)</i>		13 787,5
10. Pengeplasseringer <i>Financial fixed assets</i>		
11. Pantobligasjoner og andre gjeldsbrev ..	12	1 061,6
12. Ihendehaverobligasjoner	13	49,7
13. Aksjer og parter	14	<u>1 090,5</u> 2 201,8
14. Varige driftsmidler <i>Fixed tangible assets</i>		
15. Jord- og skogeiendommer, gruver og tomter etc.	1, 2, 3	481,3
16. Bygninger og bygningsmessige anlegg (ekskl. boliger)	4	3 144,7
17. Transportmidler	6	265,3
18. Inventar, maskiner og andre varige driftsmidler	5, 8	3 205,0
19. Egne anlegg under utførelse	7	<u>473,7</u> 7 570,0
20. Andre aktiva <i>Other assets</i>		
21. Patenter o.l., aktiverte omkostninger ..	11, 21	69,0
22. Boligeiendommer	231	<u>218,2</u> 287,2
23. Totalkapital <i>Total (9+10+14+20)</i>	93-29-10	23 846,5
G j e l d o g e g e n k a p i t a l <i>D e b t a n d e q u i t y</i>		
24. Kortsiktig gjeld <i>Short-term liabilities</i>		
25. Varegjeld, aksepter, forskudd fra kunder	44	5 739,3
26. Skyldige skatter, avgifter, trygdetrekk.	45, 461, 462, 47	747,0
27. Nedskrevet på varekontrakter	48-10	69,5
28. Annen kortsiktig gjeld	34, 35, 36, 37, 38, 40	<u>1 021,3</u> 7 577,1
29. Langsiktig gjeld <i>Long-term liabilities</i>		
30. Kassakreditt	43	1 717,2
31. Pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobligasjoner	41, 42, 49	7 001,2
32. Annen langsiktig gjeld	39, 501, 502, 503, 504	<u>1 971,2</u> 10 689,6
33. Betinget skattefrie avsetninger <i>Tax-free transfers to funds</i>		
34. Investeringsfond, markedsbearbeidingsfond etc.	32	536,6
35. Egenkapital (ekskl. bet. skattefrie avsetn.) <i>Equity (excl. tax-free transfers to funds)</i>		
36. Aksjekapital	31	2 560,5
37. Reservefond, disposisjonsfond, andre frie fond	33.1, 33.2	2 753,0
38. Underbalanse	29	<u>-270,3</u> 5 043,2
39. Totalkapital <i>Total (24+29+33+35)</i>	93-29-10	23 846,5

1) Se vedlegg 1.

1) See appendix 1.

For 1968 og 1969 var alle fond, unntatt betinget skattefrie fond, ført samlet på en post, balansepost 33. For 1970 ble denne posten splittet slik at post 33.1 omfattet reservefond, disposisjonsfond og andre frie fond, og post 33.2 omfattet såkalte "Andre avsetninger", dvs. delkrederefond, prisfallrisiko, garantifond, åpningsavskrivninger osv. Av hensyn til sammenlikning med de to foregående år er postene 33.1 og 33.2 slått sammen og betraktet som egenkapital. Post 33.2 utgjorde totalt 530,7 mill.kr. pr. 31/12 1970.

I næringsgruppene Treforedlingsindustri og Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling må en være oppmerksom på at tallene for de enkelte år ikke er helt sammenliknbare. Forholdet skyldes at for året 1970 ble et større foretak innen gruppen Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling omgruppert til Treforedling. Dette medfører at en bør være varsom med å trekke sikre konklusjoner på grunnlag av tallene for de to næringsgruppene.

II. Analyse av foretakenes økonomiske situasjon og utvikling

1. Rentabilitet

Overskudd i prosent av den kapital som er lagt ned i virksomheten, gir et mål for kapitalens rentabilitet eller kapitalens relative avkastning. En skiller vanligvis mellom rentabilitet av egenkapital - egenkapitalrentabilitet - og av totalkapitalen (dvs. egenkapital + fremmedkapital) - totalrentabilitet. Definisjonen av overskuddsbegrepet vil delvis avhenge av hvilket av de to rentabilitetsmålene en skal beregne. Overskuddet må defineres inklusive gjeldsrenter (dvs. "avkastning" på fremmedkapital) hvis det er totalrentabiliteten en er interessert i, mens gjeldsrenter må være trukket fra dersom overskuddet måles i prosent av egenkapitalen.

Både egenkapital- og totalrentabiliteten er av interesse ved en regnskapsanalyse, men alt etter formålet med analysen kan det bli lagt større vekt på det ene enn på det andre av disse målene. Fra et nasjonaløkonomisk synspunkt er totalrentabiliteten i alminnelighet av størst interesse. Det samme gjelder ved en vurdering av enkeltforetaks kredittverdighet. På den annen side vil egenkapitalrentabiliteten oftest bli tillagt større vekt f.eks. ved en vurdering av et foretaks evne til å gi utbytte.

Skillet mellom egenkapital og fremmedkapital kan være vanskelig å trekke i praksis. I tabell 3 er passivasiden i balansen delt inn i 4 deler. De to første delene kan klart karakteriseres som gjeld og den siste delen like klart som egenkapital. Problemet er hvor de betinget skattefrie avsetningene skal plasseres. Hvis disse avsetningene ikke brukes til sitt opprinnelige formål, vil de bli beskattet på vanlig måte. Det er altså et latent skatteansvar forbundet med disse avsetningene. På den annen side er det svært sjelden at de betingede skattefrie avsetningene ikke benyttes til sitt opprinnelige formål. Disse avsetningene er derfor betraktet som egenkapital i analysen.

I tabell 2 er det definert to overskuddsbegrep: overskudd før skatter og nettooverskudd, dvs. overskudd etter skatter. Disse overskuddsbegrepene påvirkes verken av avsetning til investeringsfond eller til åpningsavskrivninger. På den annen side påvirkes begrepene av endringer i avskrivningspolitikken og av visse ekstraordinære inntekter og utgifter.

Avskrivningsreglene har ulik betydning for forskjellige næringer. Avskrivningsreglene betyr mer i kapitalkrevende enn i mindre kapitalkrevende næringer.

Avskrivningene skal ideelt sett svare til den økonomiske depresieringen slik at de nærmest kan tas som et uttrykk for forbruket av kapitaltjenester. Dermed bør avskrivningene inngå som en driftsutgift i resultatregnskapet. Mot dette står den kjensgjerning at de avskrivninger som belastes årets regnskap, ofte er forskjellig fra de reelle, dvs. riktige avskrivninger ut fra en foretaksøkonomisk betraktningssmåte hvor den økonomiske depresieringen legges til grunn. De beløp foretakene oppgir som avskrivninger på varige driftsmidler, er foretakenes offisielle, dvs. de skattemessig funderte avskrivninger. Skattereglene inneholder en rekke bestemmelser om hvor store avskrivningene maksimalt kan være, men noen minimumsregler finnes ikke. Det er neppe særlig vanlig at foretak som ikke har økonomisk dekning for å utnytte reglene fullt ut, avskriver mindre enn lovlig for å unngå et regnskapsmessig underskudd. Ubenyttede avskrivningsmuligheter i ett år kan ikke benyttes i senere år, mens underskudd

derimot kan framføres. Vi vet lite om hva foretakene i en slik situasjon faktisk gjør. Resultatene fra Regnskapsstatistikken tyder imidlertid på at foretakene ikke endrer avskrivningen i takt med overskuddet, dvs. de lar ikke overskuddets størrelse påvirke avskrivningenes størrelse¹⁾.

Visse fondsavsetninger kan foretas uten at selve avsetningene beskattes som inntekt. Dette er i hovedsak offentlige konjunktur- og distriktspolitiske virkemidler som påvirker den skattbare inntekt og dermed skatten, men avsetningene bør ikke påvirke overskuddet selv om disse fondsoppleggene er belagt med en latent skatteplikt og derfor ikke kan disponeres fritt.

Dannelse og oppløsning av skjulte reserver, spesielt for varelageret, har en ingen oppgaver over. Noe kan likevel fastslås: Endres verken avskrivningssatsen eller selve varelagerets størrelse (verdi før avskrivning) fra ett år til et annet, vil ikke varelagerreservene ha noen betydning for det siste års overskudd. Reduseres derimot varelageret eller avskrivningssatsen, vil noe av reserven oppløses, og regnskapet vil vise et overskudd som delvis er dannet tidligere. Økes varelageret eller avskrivningssatsen, dannes det skjulte reserver. Disse reservene kan det hende det må tæres på i dårlige tider. Mot dette står selve varelagerets størrelse som har en tendens til å være større i dårlige enn i gode tider og dermed gi grunnlag for større reserver i nedgangstider.

Avsetning til tap på fordringer, delkredereavsetninger, er også en form for reserver. Disse er, i motsetning til varelagerreservene, oftest åpne, men dette varierer sterkt fra foretak til foretak.

Ekstraordinære utgifter og inntekter burde egentlig ikke inngå i beregningen av overskuddet, men det er små muligheter til å skille ut alle utgiftene og inntektene som virkelig er ekstraordinære. Av tabell 2 framgår det hvilke utgifter og inntekter som her kan påvirke overskuddets størrelse.

Kapitalen burde omfatte både den synlige kapitalen og den skjulte kapitalen som er disponibel for foretakenes virksomhet. Regnskapsstatistikken gir imidlertid bare opplysninger om den synlige kapitalen, dvs. om de bokførte verdiene av såvel realkapitalen, fordringskapitalen som den immaterielle kapitalen. Eksisterer det derfor skjult kapital eller skjulte reserver, som den ofte kalles, vil den beregnede rentabiliteten (overskudd i forhold til den synlige kapitalen) bli høyere enn den faktiske. Differensen mellom de bokførte verdiene av real-, fordrings- og immateriell kapital og den foretaksøkonomiske verdien (som oftest gjenanskaffelsesverdien) av dette, kalles skjult kapital. Endres ikke reservene fra ett år til et annet eller er reservene relativt sett like store i forhold til den totale kapitalen i forskjellige grupperinger av foretak (næring, størrelse etc.), vil vi likevel kunne foreta meningsfulle sammenlikninger.

Egenkapitalrentabiliteten er et uttrykk for forrentningen av den kapital som er investert i et foretak i form av innskutt kapital og tilbakeholdt overskudd (fonds). I tabell 4 er egenkapitalrentabiliteten beregnet som forholdet mellom nettooverskuddet og egenkapitalen pr. 1/1 i hvert enkelt år. Vi gjør igjen oppmerksom på at betingede skattefrie avsetninger er regnet med i egenkapitalen.

For alle næringer totalt viser tabellen at egenkapitalrentabiliteten ble om lag fordoblet fra 1968 til 1969. Tallene var henholdsvis 4,3 % og 8,4 %. For 1970 gikk egenkapitalrentabiliteten ned til 7,0 %.

Fordelingen mellom de enkelte næringer viser at i 1968 hadde Diverse industri²⁾ størst egenkapitalrentabilitet med 16,7 %, mens Møbel- og innredningsindustri hadde lavest rentabilitet med -3,3%. I 1969 hadde fremdeles Diverse industri størst egenkapitalrentabilitet med 15,8 %, men nå var det Tekstilindustrien som lå lavest med -1,6 %. Dette var for øvrig den eneste næringsgruppe med en egenkapitalrentabilitet under null i 1969. Ser vi på tallene for 1970, er det Treindustri som overlegent har den høyeste egenkapitalrentabiliteten med 20,4 %. Som det andre ytterpunktet i 1970 har vi Transportmiddelindustri med -13,6 %.

Ved å se på fordelingen av foretak innen Transportmiddelindustrien etter sysselsettingsgrupper ser en at den bemerkelsesverdige lave egenkapitalrentabiliteten for 1970 i vesentlig grad skyldtes gruppen 500-999 sysselsatte. Som en nærmere orientering kan det opplyses at næringsgruppen Transportmiddelindustri stort sett består av skipsverft.

Det kan også være grunn til å se på utviklingen i rentabiliteten innen de enkelte næringsgrupper. Hvis en tar utgangspunkt i 1968, ser en at det for 9 næringsgrupper ble et dårligere resultat i 1969 enn i 1968 samtidig som 1970 var dårligere enn 1969, dvs. en nedadgående tendens. Disse 9

1) En svensk undersøkelse av H. Olsson, publisert i Skandinaviske Bankens Kvartalsskrift 1971:4, tyder på at det i Sverige ikke er grunn til å regne med forskjell av betydning mellom de reelle avskrivningene og de bokførte avskrivningene. 2) Diverse industri omfatter bl.a. sportsartikkelindustri, instrumentmakerverksteder, gull-, sølv- og plettvarerindustri og musikkinstrumentindustri.

næringsgruppene var h.h.v. Bergverksdrift, Næringsmiddelindustri, Drikkevare- og tobakksindustri, Tekstilindustri, Bekledningsindustri, Treforedlingsindustri, Grafisk industri og forlag, Maskinindustri og Diverse industri. Det var en oppadgående tendens for i alt 5 næringsgrupper: Treindustri, Møbel- og innredningsindustri, Kjemisk industri (inkl. kull- og mineraloljeforedling), Primær jern- og metallindustri og Jern- og metallvareindustri. For de resterende 4 næringsgruppene Lær- og gummi-vareindustri, Jord- og steinvareindustri, Elektroteknisk industri og Transportmiddelindustri var 1969 bedre enn både 1968 og 1970.

Tabell 4. Nettooverskudd i prosent av egenkapitalen pr. 1/1 *Net profit after taxes as percentage of equity at 1/1*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	12,4	11,0	6,0	-7,9	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	13,6	12,2	9,5	9,7	12,1	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	10,3	9,9	8,1	:	6,5	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	-0,6	-1,6	-2,6	12,8	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	3,8	1,2	-1,7	-4,8	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	3,5	12,0	20,4	13,4	:	:	-
26 Møbel- innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	-3,3	7,2	12,7	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	9,4	7,9	4,5	16,3	2,9	2,0	2,8
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	14,5	11,3	7,9	11,6	5,4	:	:
29 og 30 Lær- og gummiwareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	-0,4	8,5	7,3	:	35,1	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	2,2	4,4	12,3	8,6	14,0	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	0,4	9,1	3,5	15,6	:	2,2	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	0,2	9,7	10,7	8,8	20,0	5,2	14,4
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	-2,8	9,4	9,9	-9,6	25,6	8,1	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	15,2	11,0	10,5	26,7	7,0	8,3	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	4,1	13,9	7,1	3,4	10,4	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	2,9	9,2	-13,6	0,8	-15,2	-137,8	3,7
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	16,7	15,8	9,1	27,8	:	:	-
I alt <i>Total</i>	4,3	8,4	7,0	9,6	7,0	3,8	8,0

Tabell 5. Nettooverskudd pluss gjeldsrenter i prosent av totalkapitalen pr. 1/1 *Net profit after taxes plus interests on debts as percentage of total liabilities at 1/1*

Næringsgruppe Major industry group	1968 I alt Total	1969 I alt Total	1970				
			I alt Total	Sysselsettingsgruppe Size group			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	7,5	7,2	4,9	1,1	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	6,0	5,7	5,7	5,5	6,7	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	5,8	5,6	5,1	:	4,4	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	3,2	3,2	3,3	5,7	:	:	-
24 Bekleddningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	3,9	3,9	3,4	2,9	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	4,2	6,2	8,3	6,4	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	2,5	5,3	6,6	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	5,5	5,1	4,6	7,5	4,3	4,8	4,0
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	6,7	6,1	5,1	5,8	4,4	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	3,6	6,2	5,7	:	7,4	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	4,3	4,8	7,3	5,8	7,7	:	:
33 Jord- og steinvarerindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	4,1	6,3	4,9	7,3	:	4,6	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	3,1	6,1	6,9	6,1	8,0	5,5	8,7
35 Jern- og metallvarerindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	2,5	5,1	5,3	3,6	7,2	5,6	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	4,1	4,5	4,7	5,8	4,1	4,6	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	2,9	6,2	4,3	4,1	5,4	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	2,8	3,3	2,2	4,5	2,8	-9,6	26,1
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	5,8	5,9	5,0	7,1	:	:	-
I alt Total	4,0	5,1	5,0	5,5	4,6	4,6	5,3

Når det gjelder fordelingen på sysselsettingsgrupper for 1970, viser tallene i tabell 4 stor spredning innen de enkelte næringsgrupper. Noen holdbar konklusjon om at f.eks. store foretak er mer lønnsomme enn små foretak er derfor vanskelig å trekke. For alle næringer under ett kan det synes som om gruppen 500-999 sysselsatte skiller seg ut i negativ retning. En må her være oppmerksom på at det først og fremst er Transportmiddelindustrien som er årsak til et såpass lavt tall som 3,8 %. Holdes denne næringsgruppen utenfor, blir egenkapitalrentabiliteten om lag 7 % for størrelsesgruppen 500-999 sysselsatte, dvs. om lag den samme som for de andre størrelsesgruppene.

I tabell 5 er det gitt tall for totalkapitalrentabiliteten, dvs. nettooverskudd pluss gjeldsrenter i prosent av totalkapitalen pr. 1/1. I motsetning til tallene i tabell 4 viser totalrentabilitetstallene forholdsvis liten spredning. I 1968 hadde Bergverksdrift m.v. den høyeste totalrentabilitet med 7,5 %, mens Møbel- og innredningsindustri og Jern- og metallvareindustri hadde det dårligste

Tabell 6. Egenkapitalavkastningen¹⁾ i prosent av egenkapitalen pr. 1/1 *Return on equity*¹⁾ as percentage of equity at 1/1

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	14,4	8,0	0,0	-9,4	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	15,2	14,4	11,9	14,1	13,1	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	12,8	12,0	0,7	:	-0,1	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	3,1	3,5	-2,5	16,0	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	1,8	8,8	0,7	-4,8	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	0,8	18,1	35,4	21,3	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	-4,1	30,4	30,2	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	8,2	9,5	8,4	18,2	6,7	30,3	5,1
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	13,1	12,4	2,4	2,6	-1,8	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	4,1	24,2	12,4	:	36,8	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	8,3	5,4	11,6	7,0	14,2	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	8,0	21,4	11,9	13,5	:	6,8	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	0,4	15,9	11,3	13,7	19,1	3,9	16,7
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	-5,5	18,9	13,1	5,6	23,3	10,2	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	30,1	24,3	19,2	29,7	13,5	21,3	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	1,9	14,7	9,0	13,8	8,1	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	4,0	13,0	-9,2	2,7	-2,3	-180,1	11,0
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	22,2	16,4	23,3	37,0	:	:	-
I alt <i>Total</i>	6,4	12,1	9,2	12,0	8,0	4,8	11,2

1) Egenkapitalavkastningen = økingen i egenkapitalen + utbytte - nytteget aksjekapital.

1) *Return on equity* = increase in equity + dividends paid - share capital issued.

resultat med 2,5 % på begge grupper. I 1969 hadde fremdeles Bergverksdrift m.v. den høyeste total-kapitalrentabilitet med 7,2 %, mens Tekstilindustri nå lå lavest med 3,2 %. For 1970 hadde Treindustri det beste resultat med en total kapitalrentabilitet på 8,3 %, mens Transportmiddelindustri var dårligst med 2,2 %.

Fra 1968 til 1970 viste total kapitalrentabiliteten for alle næringer under ett samme utviklings-tendens som egen kapitalrentabiliteten, nemlig at 1969 var et bedre år enn 1968, og at 1970 var et noe dårligere år enn 1969. Tallene for de tre årene 1968, 1969 og 1970 var henholdsvis 4,0 %, 5,1 % og 5,0 %. Fordelingen på sysselsettingsgrupper for 1970 viser - på samme måte som for egen kapitalrentabiliteten - ikke noe bestemt mønster.

Når det gjelder utviklingen innen de enkelte næringer, viser det seg at bevegelsen i netto-overskudd pluss gjeldsrenter i prosent av total kapitalen (tabell 5) stort sett går i samme retning som nettooverskudd i prosent av egen kapitalen (tabell 4). For to næringsgrupper, Tekstilindustri og Maskinindustri, går bevegelsen i motsatt retning idet begge grupper har synkende egen kapitalrentabilitet og stigende total kapitalrentabilitet. Bevegelsene er imidlertid små.

Siden nettooverskuddet, slik det er definert ovenfor, er ett enkelt av flere mulige overskudds-begrep, er det dessuten i tabell 6 gitt opplysninger om egen kapitalavkastningen i forhold til egen kapitalen pr. 1/1 i hvert enkelt år. Egen kapitalavkastningen er definert som økingen i egen kapital i løpet av året minus nyttegnet aksjekapital pluss utbytte. I forhold til nettooverskuddet vil derfor egen kapitalavkastningen også inneholde blant annet opp- eller nedskrivninger.

Ved oppskrivninger - f.eks. som følge av sterkt stigende priser - vil egen kapitalavkastningen derfor være større enn nettooverskuddet, mens det omvendte er tilfelle ved nedskrivninger.

Sammenliknes egen kapitalavkastningen i prosent av egen kapitalen med nettooverskuddet i prosent av egen kapitalen (tabell 4), ser en at for alle næringer totalt ligger tallene i tabell 6 noe over de tilsvarende tall i tabell 4, og endringene i tallene fra 1968 til 1969 og fra 1969 til 1970 går i samme retning. Det samme gjelder for 10 av de 18 næringsgruppene, mens det ikke for noen av næringsgruppene har skjedd en endring i motsatt retning for hele perioden sett under ett.

Ingen av de tre tabellene 4, 5 eller 6 er ment å gi absolutt "riktige" tall for hvor rentabili-tetsnivået i norsk industri ligger. Derimot er det mulig å anta at forholdet mellom de enkelte næring-er og utviklingen i årene 1968, 1969 og 1970 skal kunne leses ut av tabellene.

I tabell 7 er det gitt tall for kapitalens omløpshastighet, dvs. omsetningen i forhold til total kapitalen pr. 1/1. Når en for en næringsgruppe sammenlikner tallene for flere år, gir denne

Tabell 7. Kapitalens omløpshastighet¹⁾ *Ratio of capital turnover*¹⁾

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	0,7	0,7	0,7	1,1	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	2,6	2,8	2,8	2,4	3,2	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	2,1	2,1	1,9	:	1,8	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	1,3	1,3	1,3	1,4	:	:	-
24 Bekleddningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	1,9	2,2	2,0	2,0	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	1,4	1,6	1,7	1,7	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	2,5	2,6	2,2	:	:	-	-

1) Kapitalens omløpshastighet = Omsetning i forhold til total kapitalen pr. 1/1.

1) *Ratio of capital turnover* = $\frac{\text{Sales}}{\text{Total assets at 1/1}}$

Tabell 7 (forts.). Kapitalens omløpshastighet ¹⁾ Ratio of capital turnover ¹⁾

Næringsgruppe	1968 I alt	1969 I alt	1970				
			I alt	Sysselsettingsgruppe			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	1,1	1,2	0,9	1,3	1,3	1,5	0,5
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	1,9	1,9	1,9	2,0	1,9	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	1,3	1,3	1,2	:	1,6	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	0,9	0,9	1,4	1,7	1,5	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	1,0	1,0	1,1	1,5	:	1,4	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	0,8	1,1	1,2	1,7	1,5	0,8	1,8
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	1,5	1,6	1,6	1,5	1,8	1,4	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	1,2	1,4	1,4	2,1	1,4	1,1	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	1,4	1,5	1,5	1,7	1,7	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	0,9	0,9	1,0	1,8	0,7	1,2	1,3
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	2,0	1,9	1,7	2,3	:	:	-
I alt Total	1,2	1,3	1,3	1,8	1,3	1,3	1,1

1) Se note 1, side 18.

1) See note 1, page 18.

tabellen bl.a. et inntrykk av hvor godt den investerte kapital blir utnyttet i de forskjellige år. Ved en sammenlikning mellom næringer i et år gir tabellen et inntrykk av kapitalintensiteten i de forskjellige næringene.

Her er det grunn til å merke seg tallene for 1970 fordelt på sysselsettingsgrupper. Mens kapitalens omløpshastighet i gruppen 100-199 sysselsatte er på 1,8, synker den i de to mellomgruppene til 1,3 og videre til 1,1 for gruppen med over 1 000 sysselsatte. En må imidlertid regne med at tallene kan være påvirket av at fordelingen på næringsgrupper er forskjellig i de ulike størrelsesgruppene, og de gir derfor ikke uten videre grunnlag for noen konklusjon om at omløpshastigheten generelt er lavere i de meget store enn i de mindre foretakene.

I tabellene 8, 9, 10 og 11 er det gitt tall som viser den relative betydning av henholdsvis personalutgifter ¹⁾, avskrivninger på varige driftsmidler, skatter og gjeldsrenter.

For alle næringer under ett viser tabell 8 at personalutgiftene i prosent av omsetningen sank fra 24,5 % i 1968 til 22,9 % i 1969, mens de i 1970 steg til 23,3 %. For alle tre årene var det Bergverksdrift m.v. som hadde de største personalutgifter i prosent av omsetningen med henholdsvis 42,9 %, 36,1 % og 38,5 %, mens Næringsmiddelindustrien lå lavest med 13,5 %, 13,3 % og 14,6 %.

Når det gjelder avskrivning av varige driftsmidler i prosent av omsetningen (tabell 9), viser alle næringer under ett en nedadgående tendens fra 5,1 % i 1968 til 4,8 % i 1969 og videre til 4,6 % i 1970. Av de enkelte næringsgrupper ligger også her Bergverksdrift m.v. høyest for hvert enkelt år med 16,1 % i 1968, 20,2 % i 1969 og 18,8 % i 1970. Lavest ligger hvert år Bekledningsindustri m.v. med 1,6 % i 1968, 1,7 % i 1969 og 2,1 % i 1970.

Både i 1968 og 1969 utgjorde skattene 1 % av omsetningen for alle næringer sett under ett, men i 1970 sank prosenttallet til 0,6. Dette skyldes både skattereformen i 1970 da de direkte selskapskattene ble senket betraktelig, og endringer i overskuddet. Fra 1968 til 1969 økte overskuddet, men det gikk ned igjen i 1970. Skattbar inntekt varierer i takt med overskuddet.

1) Personalutgifter er summen av lønninger, godtgjørelser og pensjonsutgifter.

I tabell 11 er det gitt tall for gjeldsrenter i prosent av omsetningen. For alle næringsgrupper totalt er det ingen spesiell tendens i tallene. For 1968 var gjeldsrentene 2,6 % av omsetningen, mens både i 1969 og 1970 var det tilsvarende tall 2,5 %. Når det gjelder de enkelte næringsgrupper,

Tabell 8. Personalutgifter i prosent av omsetningen *Labour costs as percentage of sales*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>		1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970 I alt <i>Total</i>
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	42,9	36,1	38,5
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	13,5	13,3	14,6
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	15,7	15,9	16,1
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	33,7	31,3	32,1
24	Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	33,8	32,9	33,6
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	25,0	22,9	22,9
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	23,1	23,1	24,2
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	20,8	19,9	21,1
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	33,2	32,9	35,5
29 og 30	Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	37,9	33,9	35,7
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	20,6	20,3	19,5
33	Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	33,1	29,2	29,1
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	23,5	17,6	17,3
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i>	34,2	32,7	33,2
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	27,6	27,5	25,4
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	27,7	27,6	29,0
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	30,0	28,0	27,9
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	32,5	29,6	32,5
I alt <i>Total</i>		24,5	22,9	23,3
Totalt for sysselsettingsgruppene <i>Size group</i>				
100 - 199		..	..	24,9
200 - 499		..	..	22,2
500 - 999		..	..	23,2
1 000 -		..	..	23,6

Tabell 9. Avskrivning¹⁾ av varige driftsmidler i prosent av omsetningen *Depreciation¹⁾ on fixed assets as percentage of sales*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>		1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970 I alt <i>Total</i>
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	16,1	20,2	18,8
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	2,4	2,5	2,4
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	3,8	3,4	4,4
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	4,4	3,9	5,0
24	Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	1,6	1,7	2,1
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	4,0	3,5	4,0
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	3,4	3,1	3,3
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	6,2	6,5	6,0
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	4,1	3,5	4,2
29 og 30	Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	3,3	3,7	3,3
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	7,1	7,2	6,6
33	Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	8,2	7,7	8,4
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	10,7	7,3	7,1
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i>	4,1	3,3	3,5
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	2,4	2,2	2,4
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	3,5	2,5	2,5
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	2,3	2,2	2,2
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	4,1	4,1	4,4
I alt <i>Total</i>		5,1	4,8	4,6
Totalt for sysselsettingsgruppene <i>Size group</i>				
	100 - 199	..	..	3,8
	200 - 499	..	..	4,1
	500 - 999	..	..	5,6
	1 000 -	..	..	5,0

1) Ekskl. avsetning til framtidige avskrivninger.

1) *Exclusive initial depreciation carried forward.*

Tabell 10. Skatter på formue og inntekt i prosent av omsetningen *Property/capital tax and income tax as percentage of sales*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>		1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970 I alt <i>Total</i>
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	4,4	3,9	2,2
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	0,4	0,4	0,3
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	1,1	1,0	0,7
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	0,8	0,7	0,4
24	Bekleddningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	0,8	0,6	0,6
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	0,3	0,4	0,3
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	0,5	0,6	0,6
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	0,7	0,9	0,5
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	1,6	1,5	1,1
29 og 30	Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	0,8	0,9	0,5
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	1,4	1,5	0,7
33	Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	0,9	0,7	0,8
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	1,8	1,7	1,1
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i>	0,7	0,8	0,5
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	0,9	0,7	0,4
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	1,4	1,2	0,9
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	0,5	0,5	0,3
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	1,4	1,5	0,9
I alt <i>Total</i>		1,0	1,0	0,6
Totalt for sysselsettingsgruppene <i>Size group</i>				
	100 - 199	..	..	0,7
	200 - 499	..	..	0,6
	500 - 999	..	..	0,7
	1 000 -	..	..	0,7

Tabell 11. Gjeldsrenter i prosent av omsetningen *Interests on debts as percentage of sales*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>		1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970 I alt <i>Total</i>
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	2,9	3,4	3,3
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	1,2	1,1	1,4
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	1,1	1,2	1,3
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	2,6	2,6	2,9
24	Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	1,6	1,6	1,9
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	2,5	2,3	2,4
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	1,3	1,6	2,1
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	3,2	2,9	3,9
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	1,5	1,6	1,5
29 og 30	Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	2,9	3,3	3,2
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	3,7	3,8	2,3
33	Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	4,1	3,5	3,5
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	3,8	2,9	2,8
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i>	2,0	2,1	2,2
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	1,8	2,0	2,1
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	1,2	1,2	1,5
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	3,0	3,1	3,1
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	1,7	1,9	2,1
I alt <i>Total</i>		2,6	2,5	2,5
Totalt for sysselsettingsgruppene <i>Size group</i>				
	100 - 199	..	..	2,0
	200 - 499	..	..	2,6
	500 - 999	..	..	2,7
	1 000 -	..	..	2,5

var gjeldsrentebelastningen i 1968 størst i Jord- og steinvareindustri med 4,1 %, mens Drikkevare- og tobakksindustri lå lavest med 1,1 %. For 1969 lå Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling høyest med 3,8 %, mens Næringsmiddelindustrien lå lavest med 1,1 %. I 1970 hadde Treforedlingsindustrien den største gjeldsrentebelastningen med 3,9 %, mens Drikkevare- og tobakksindustrien igjen hadde lavest belastning med 1,3 %.

2. Eiendeler og gjeld

Aktivasiden i balansen kan grupperes på flere måter alt etter hva en vil belyse. I denne analysen er totalkapitalen delt i omløpsmidler og anleggsaktiva.

Omløpsmidler omfatter betalingsmidler (kontanter, bankinnskudd på anfordring og postgiro), kort-siktige fordringer, bankinnskudd på tid og opptjente, ikke forfalte renter samt varebeholdning. En skjult varelagerreserve betyr derfor at omløpsmidlene er undervurdert. Visse pengeplasseringer er meget likvide og kan som regel omsettes uten problemer av noen art, men fordi det er industriforetak statistikken omfatter, vil en her regne slike pengeplasseringer for finansinvesteringer av mer lang-siktig karakter. Aksjer og parter er oftest rene aksjeposter i samarbeidende selskaper; pantobligasjoner og andre gjeldsbrev er også ofte utstedt av samarbeidende selskaper eller egne ansatte. Ihendehaverobligasjoner kan det derimot være større tvil om. Ofte regnes alle pengeplassingene for å være en likviditetsreserve for foretaket.

Anleggsaktiva er igjen delt inn i de tre gruppene pengeplasseringer, varige driftsmidler og samleposten andre aktiva. Pengeplasseringer omfatter pant- og ihendehaverobligasjoner, andre gjeldsbrev og aksjer og parter. Her burde aksjer i mor- og/eller datterselskaper vært skilt ut, men det har en ingen mulighet til. Gruppen andre aktiva omfatter patenter, aktiverte omkostninger og boligeiendommer.

En annen oppdeling av aktivasiden er i risikobetonte aktiva og andre (dvs. sikre) aktiva. En del av aktivapostene er mer usikre enn andre. Spesielt vil dette gjelde kundefordringer, forskudd til leverandører, varebeholdninger (litt avhengig av nedskrivningssats etc.) og visse gjeldsbrev, men en skarp grense er vanskelig å trekke. En har ikke foretatt denne oppdelingen her.

En tredje oppdeling av aktivasiden går ut på å dele den opp etter likviditet. Vi sier her at likvide aktiva er omløpsmidler, pluss pengeplasseringer. Visse varige driftsmidler, f.eks. biler, er selvfølgelig også likvide nok i visse situasjoner. Må foretaket selge driftsmidler, opphører som oftest grunnlaget for foretakets videre drift, men brukes driftsmiddelet som innbyttemiddel, er driftsmiddelet likvid nok.

I tabellene 12, 13 og 14 er det gitt tall for henholdsvis omløpsmidler, pengeplasseringer og varige driftsmidler i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 for hvert enkelt år.

Hvis en betrakter alle næringsgrupper under ett for hvert enkelt år, ser det ut som om det har foregått en forskyvning av sammensetningen av aktiva bort fra pengeplasseringer og varige driftsmidler til omløpsmidler. Omløpsmidlenes andel av totalkapitalen var i 1968 på 53,3 %. I 1969 var den økt til 55,6 % og i 1970 til 57,8 %. Pengeplassingenes andel av totalkapitalen var for årene 1968, 1969 og 1970 henholdsvis 10,0 %, 9,5 % og 9,2 %, mens andelen for varige driftsmidler gikk ned fra 35,8 % i 1968 til 33,6 % i 1969 og 31,7 % i 1970.

For de enkelte næringsgrupper viser tabell 12 at både i 1968 og 1969 hadde Bekledningsindustri m.v. den største andel av totalkapitalen plassert i omløpsmidler. Andelene var på henholdsvis 77,2 % og 76,6 %. For 1970 hadde Elektroteknisk industri den største andelen med 77,8 %. Den laveste andel i 1968 hadde Primær Jern- og metallindustri med 36,0 %, mens Jord- og steinvareindustri hadde de laveste andeler både for 1969 og 1970 med henholdsvis 38,0 % og 39,3 %. Ser en på utviklingen innen de enkelte næringsgrupper, viser det seg at for 10 av de 18 næringsgruppene steg omløpsmidlenes andel av totalkapitalen både fra 1968 til 1969 og fra 1969 til 1970, mens 3 næringsgrupper viser nedgang. Den største nedgangen har skjedd i næringsgruppen Bergverksdrift m.v., der andelen i 1968 var på 51,1 %, mens den i 1969 og 1970 sank til henholdsvis 43,2 % og 39,5 %. De to andre næringsgruppene som har vist nedgang, er Bekledningsindustri m.v. og Diverse industri, men nedgangen i disse to gruppene har vært forholdsvis ubetydelig.

Når det gjelder fordelingen etter foretakenes størrelse for alle næringsgrupper under ett, kan det se ut som om de to øverste størrelsesgruppene har en noe lavere andel av omløpsmidler i forhold til totalkapital enn de to laveste gruppene. Forskjellen er imidlertid liten.

Pengeplassingenes andel av totalkapitalen (se tabell 13) har, som tidligere nevnt, gått ned for alle næringsgrupper sett under ett. Det er imidlertid stor forskjell mellom de enkelte næringsgrupper. For alle tre årene lå Bergverksdrift m.v. på topp med henholdsvis 21,6 %, 27,0 % og 29,1 %. Sammenliknes disse tallene med tallene i tabell 12, går det fram at denne store økingen i pengeplassingenes andel motsvares av en reduksjon i omløpsmidlenes andel. Lavest andel av totalkapitalen i

pengeplasseringer hadde hvert år næringsgruppen Møbel- og innredningsindustri med henholdsvis 0,8 %, 0,8 % og 1,4 %. Av tabellen går det ellers tydelig fram at sysselsettingsgruppen med over 1 000 syssel-satte i 1970 hadde betydelig større andel av totalkapitalen i pengeplasseringer enn gruppene med lavere sysselsetting.

Tabell 12. Omløpsmidler i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Current assets as percentage of total assets at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970					
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>				
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-	
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	51,1	43,2	39,5	46,4	:	:	-	
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	54,2	54,4	55,8	52,2	62,7	:	:	
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	48,1	46,9	47,5	:	51,5	:	-	
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	60,3	61,6	61,8	66,7	:	:	-	
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	77,2	76,6	74,3	74,7	:	:	-	
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	56,2	60,5	62,6	72,0	:	:	-	
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	63,2	60,5	62,0	:	:	-	-	
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	38,1	43,0	53,0	53,7	41,8	39,0	60,5	
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	52,9	54,7	57,8	60,2	55,4	:	:	
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	68,3	71,3	72,1	:	65,0	-	:	
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	49,2	52,1	47,9	55,5	59,3	:	:	
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	37,7	38,0	39,3	53,2	:	50,9	:	
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	36,0	39,9	45,4	63,7	60,3	39,6	48,6	
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	63,0	65,6	65,5	63,3	71,3	62,0	-	
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	67,1	70,9	74,7	75,3	77,0	72,6	-	
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	74,1	75,3	77,8	66,7	77,7	:	:	
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	71,3	72,0	69,6	74,4	75,4	72,7	59,7	
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	67,2	62,3	60,1	67,5	:	:	-	
I alt <i>Total</i>	53,3	55,6	57,8	61,4	62,8	51,9	55,7	

Tabell 13. Pengeplasseringer i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Financial fixed assets as percentage of total assets at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970					
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>				
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-	
11, 12 og 14								
20								
21 og 22								
23								
24								
25								
26								
27								
28								
29 og 30								
31 og 32								
33								
34								
35								
36								
37								
38								
39								
I alt <i>Total</i>	10,0	9,5	9,2	4,4	8,5	6,8	13,4	

Tabell 14. Varige driftsmidler i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Fixed tangible assets as percentage of total assets at 31/12*

	Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
				I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
					100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	27,0	29,3	30,8	39,7	:	:	-
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	41,6	40,4	39,7	43,6	34,4	:	:
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	45,2	46,8	45,8	:	42,4	:	-
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	33,1	32,6	31,8	24,8	:	:	-
24	Bekleddingsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	19,0	19,0	19,4	21,5	:	:	-
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	38,6	34,8	32,9	24,2	:	:	-
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	35,6	37,5	35,5	:	:	-	-
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	55,7	49,5	33,1	37,5	49,0	56,9	20,5
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	42,8	40,7	37,4	30,7	41,9	:	:
29 og 30	Lær- og gummiwareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	27,8	23,0	23,3	:	32,8	-	:
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	38,4	35,4	47,0	39,9	35,3	:	:
33	Jord- og steinwareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	55,2	53,9	52,5	37,8	:	36,1	:
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	51,1	48,3	43,7	33,5	23,6	55,5	34,1
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	32,2	29,1	30,2	31,7	25,0	33,8	-
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	19,7	18,3	19,1	22,2	16,5	19,9	-
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	20,4	17,7	17,0	26,5	20,2	:	:
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	10,5	11,0	12,5	21,6	6,7	20,1	16,8
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	31,2	34,6	36,9	30,8	:	:	-
	I alt <i>Total</i>	35,8	33,6	31,7	32,8	27,4	39,8	30,0

Som nevnt foran har varige driftsmidlers andel av totalkapitalen for alle næringsgrupper under ett vist en synkende tendens i årene 1968-70. Av tabell 14 ser en at treforedlingsindustrien i 1968 var den industrigruppe hvor varige driftsmidler utgjorde størst andel av totalkapitalen med 55,7 %, mens det for årene 1969 og 1970 var jord- og steinvareindustrien som lå høyest med henholdsvis 53,9 % og 52,5 %. For alle tre årene var det transportmiddelindustrien som lå lavest med henholdsvis 10,5 %, 11,0 % og 12,5 %. Ellers er det grunn til å peke på at for nesten alle næringsgrupper gikk tendensen for varige driftsmidler og for omløpsmidler regnet i prosent av totalkapitalen i motsatt retning.

Passivasiden i balansen kan deles i to: egenkapital og fremmedkapital. Egenkapitalen defineres som den delen av kapitalen som tilhører eierne. Noen kapitalposter kommer i en mellomstilling; de tilhører ikke eierne i vanlig forstand, men er heller ikke gjeld. Investeringsfond er en slik post som kommer i en mellomstilling fordi avsetninger til slike fond ikke blir beskattet. I relasjon til overskuddet ser en da på avsetning til investeringsfond som en diskontert kostnad. Her vil imidlertid investeringsfond bli betraktet som egenkapital, jfr. forrige avsnitt. I samme stilling kommer andre bundne fonds. Først fra og med regnskapsåret 1970 er det i Regnskapsstatistikken skilt mellom frie og bundne fonds, og en betrakter derfor også de andre bundne fonds som egenkapital selv om det knytter seg forpliktelser til dem. Avsetninger til påløpne, ikke forfalne skatter og avsetninger til å dekke forpliktelser vedrørende varekontrakter betraktes som fremmedkapital. Likeledes er uhevet utbytte, tantiømer og styrehonorarer regnet som fremmedkapital selv om beløpene i og for seg tilhører eierne. De øvrige postene skulle være klare nok.

Fremmedkapitalen kan igjen deles i to: kortsiktig og langsiktig gjeld. Skillet mellom disse to grupper av fremmedkapital kan trekkes på forskjellig grunnlag. En måte å dele opp på er å knytte grupperingen til forfallstiden for gjelden, f.eks. grupper som kortsiktig gjeld all gjeld som forfaller innen ett år. Det skulle innebære at f.eks. avdrag på pantegjeld som forfaller innen ett år skulle plasseres blant kortsiktig gjeld. Videre skulle det innebære at beregnet skatt spaltes i to: den delen som forfaller innen ett år og den delen som forfaller senere. Det skulle i praksis også innebære at kassakreditten ble plassert som langsiktig gjeld. En annen måte er å se mindre på tiden for forfall og mer på gjeldens natur. Da synes det klart at skattegjelden må ha sin dekning over driften, og at kassakreditten er en typisk driftskreditt. Det kan trekkes fram argumenter for begge syn. I denne analysen har en som hovedregel valgt å dele etter gjeldens natur, fordi en ikke har informasjon om forfallstidspunkt for de forskjellige gjeldsposter.

I tabellene 15 og 16 er det gitt tall for henholdsvis kort- og langsiktig gjeld i prosent av totalkapitalen. En må her være oppmerksom på at kassakreditten er gruppert under langsiktig gjeld. Av tabellene går det fram at det har foregått en viss forskyvning fra langsiktig til kortsiktig gjeld i treårsperioden. Mens kortsiktig gjeld for alle næringer under ett steg fra 28,8 % i 1968 til 30,2 % i 1969 og 31,8 % i 1970, har den langsiktige gjelden gått ned fra 47,8 % i 1968 til 45,6 % i 1969 og 44,8 % i 1970.

Når det gjelder andelen av kortsiktig gjeld for de enkelte næringsgrupper, viser tabell 15 at i 1968 var det Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling som lå lavest med 14,5 %, mens det både i 1969 og 1970 var Jord- og steinvareindustri som hadde laveste andel med henholdsvis 15,4 % og 18,4 %. Høyeste andel både i 1968 og 1969 hadde Transportmiddelindustri med 52,1 % og 52,0 %, mens næringsgruppen Maskinindustri lå høyest i 1970 med 51,6 %. Når det gjelder fordelingen på sysselsettingsgrupper i 1970 for alle næringsgrupper sett under ett, går det klart fram av tabell 15 at de to sysselsettingsgruppene med 100-199 og 200-499 sysselsatte hadde den høyeste andel av kortsiktig gjeld med henholdsvis 37,6 % og 38,8 %. De tilsvarende tall for gruppene 500-999 og over 1 000 sysselsatte var henholdsvis 28,7 % og 25,3 %.

Som tidligere nevnt viser tabell 16 en svak nedgang i andelen av langsiktig gjeld fra 1968 til 1969 og videre til 1970. Av de enkelte næringsgrupper hadde Elektroteknisk industri for alle tre årene den laveste andel langsiktig gjeld med henholdsvis 29,2 %, 27,7 % og 30,3 %. Lær- og gummivareindustri hadde både for 1968 og 1970 den høyeste andel med henholdsvis 56,8 % og 55,2 %, men Treforedlingsindustri lå høyest i 1969 med 53,2 %. Fordelingen på sysselsettingsgruppene i 1970 viser ingen spesiell tendens.

Tabell 15. Kortsiktig gjeld i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Short-term liabilities as percentage of total liabilities at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	14,8	18,6	22,0	37,6	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	28,9	30,3	31,3	30,4	31,5	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	30,4	33,1	35,1	:	35,8	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	25,8	27,0	30,3	38,2	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	32,9	33,0	34,8	35,1	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	25,2	31,0	31,3	36,2	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	38,8	40,3	45,2	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	22,0	24,6	22,0	28,5	23,8	21,1	19,6
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	29,6	32,7	35,1	47,6	29,7	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	19,9	22,5	20,3	:	22,8	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	14,5	15,8	22,2	34,9	31,3	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	20,9	15,4	18,4	30,2	:	27,8	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	17,9	18,3	18,5	27,9	33,6	16,6	17,5
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	36,5	36,6	39,4	44,8	42,6	27,3	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	49,9	50,9	51,6	53,5	53,6	49,0	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	39,7	42,7	43,4	35,5	42,9	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	52,1	52,0	49,8	47,0	53,9	67,3	41,4
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	36,7	36,6	34,8	49,1	:	:	-
I alt <i>Total</i>	28,8	30,2	31,8	37,6	38,8	28,7	25,3

Tabell 16. Langsiktig gjeld i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Long-term liabilities as percentage of total liabilities at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	42,0	38,1	37,6	40,2	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	49,9	48,2	49,0	47,7	48,8	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	36,8	35,3	35,6	:	34,5	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	51,7	50,8	50,2	39,9	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	44,3	45,5	44,0	45,1	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	55,6	48,6	45,7	43,0	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	41,5	40,4	37,4	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	56,1	53,2	50,3	43,7	60,0	57,8	46,2
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	43,2	39,7	38,3	33,0	41,4	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	56,8	51,2	55,2	:	63,2	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	51,9	49,8	44,3	37,2	37,9	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	52,2	52,7	49,3	42,0	:	47,3	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	52,6	49,2	49,1	27,7	42,1	57,2	41,8
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	45,3	45,2	43,1	48,4	40,3	38,1	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	33,9	33,1	32,5	33,6	30,6	33,6	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	29,2	27,7	30,3	45,0	32,8	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	42,7	42,1	45,0	45,6	42,6	38,4	49,4
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	47,1	48,8	49,8	34,1	:	:	-
I alt <i>Total</i>	47,8	45,6	44,8	42,6	45,2	47,0	44,2

3. Likviditet

Med et foretaks likviditet menes foretakets evne til å innfri betalingsforpliktelsene etter hvert som de forfaller til betaling. Ettersom de mest likvide aktiva består av kontanter eller aktiva som i løpet av kort tid kan omgjøres til kontanter, vil de kunne nyttes til betaling av kortsiktig gjeld. Forholdet mellom de likvide aktiva og den kortsiktige gjelden kan derfor brukes som mål for likviditetsgraden. Vanligvis er det to forskjellige forholdstall som beregnes ved en likviditetsvurdering. Det første forholdstallet, som vi kan kalle likviditetsgrad 1, blir beregnet som forholdet mellom alle omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 2 er forholdet mellom de mest likvide aktiva og kortsiktig gjeld. Til de mest likvide aktiva regnes kassabeholdning, bankinnskudd på an-

fordring, postgiro og andre kortsiktige fordringer.

Ifølge tradisjonell lære bør likviditetsgrad 1 minst være 200 %, mens likviditetsgrad 2 bør være minst 100 %. Det har imidlertid liten hensikt uten forbehold å fikserer absolutte krav med hensyn til verdien av de to likviditetsgradene. I visse tilfelle, f.eks. når et foretak får en vesentlig lengre leverandørkreditt enn den kundekreditt foretaket selv yter sine kunder, vil den numeriske verdi av likviditetsgrad 2 lett gi et for pessimistisk bilde av likviditeten. For det annet vil det til enhver tid også finne sted en hel rekke kontante inn- og utbetalinger i forbindelse med langsiktig gjeld og fordringer som vil være av avgjørende betydning for den framtidige likviditetsutvikling. Disse kommer imidlertid ikke med i de viste nøkkeltall. For å få et godt bilde av et bestemt foretaks likviditetsmessige stilling, er det derfor neppe noen annen utvei enn å gå veien om likviditetsbudsjetter.

Ved beregning av likviditetsgradene oppstår igjen spørsmålet om hvordan kassakreditten bør behandles. I de færreste tilfelle vil kassakreditten forfalle til betaling i den nærmeste framtid. I en likviditetsanalyse vil det derfor være mest hensiktsmessig at kassakreditten tas med i den langsiktige og ikke i den kortsiktige gjelden (jfr. tabell 3).

Et annet spørsmål er behandlingen av kassakredittreserven. I og med at differansen mellom bevilget og trukket kassakreditt er en viktig bestanddel av likviditetsreserven, bør kassakredittreserven regnes med blant de likvide aktiva for å få et riktig bilde av likviditetsutviklingen. Kassakredittreserven kan svinge meget fra år til år, og dessuten vil de øvrige poster som inngår i formelen for likviditetsgraden, ofte være influert av hvor meget man har benyttet kassakreditten. Imidlertid blir det først fra og med regnskapsåret 1971 innsamlet oppgaver over bevilget kassakreditt i tillegg til utnyttet kassakreditt, slik at det blir mulig å beregne kassakredittreserven.

I tabellene 17 og 18 er likviditetsgradene beregnet. Likviditetsgrad 1 er som nevnt ovenfor definert som omløpsmidler i prosent av kortsiktig gjeld, mens likviditetsgrad 2 er definert som mest likvide omløpsmidler i prosent av den kortsiktige gjelden. Hovedforskjellen på de to likviditetsbegrepene er at kundefordringer og varebeholdning er med i beregningen av likviditetsgrad 1, men ikke av likviditetsgrad 2.

Likviditetsgrad 1 har hatt en svakt nedadgående tendens for alle næringsgrupper sett under ett fra 185 i 1968 til 184 i 1969 og videre til 182 i 1970 (se tabell 17). Ser en på tallene for de enkelte næringer, er det grunn til å merke seg at for næringsgruppen Bergverksdrift m.v. har likviditetsgrad 1 gått sterkt tilbake fra 346 i 1968 til 232 i 1969 og videre til 179 i 1970. Ellers hadde Bergverksdrift m.v. den høyeste likviditetsgrad 1 i 1968 mens Maskinindustri lå lavest med 134. I 1969 lå næringsgruppen Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling høyest med 330, mens Transportmiddelindustri lå lavest med 138. Videre lå Lær- og gummivareindustri høyest i 1970 med 356, mens Drikkevare- og tobaksindustri nå hadde lavest likviditetsgrad med 135. Fordelingen etter størrelse i 1970 for alle næringsgrupper under ett viser at de største foretakene hadde bedre likviditet enn de mindre. Likviditetsgrad 1 var vel 160 i foretak med 100-499 sysselsatte, mens den for foretak med 500-999 sysselsatte og 1 000 eller flere sysselsatte var henholdsvis 181 og 220.

Likviditetsgrad 2 som det er gitt tall for i tabell 18, gir et litt annet bilde av likviditetsutviklingen. For alle næringsgrupper sett under ett steg nemlig likviditetsgrad 2 fra 95 i 1968 til 105 i 1969. Derimot gikk den ned, på samme måte som for likviditetsgrad 1, fra 1969 til 1970. Likviditetsgrad 2 var 103 i 1970.

Tallene for de enkelte næringsgrupper viser at det er de samme næringsgrupper som har den høyeste likviditet uansett om den måles med likviditetsgrad 1 eller 2. Imidlertid viser tabell 18 at det er næringsgruppen Transportmiddelindustri som ligger dårligst an hvert år når det gjelder likviditetsgrad 2. Også målt med likviditetsgrad 1 var Transportmiddelindustrien blant de industrigrupper som hadde dårligst likviditet i alle tre år. Fordelingen etter størrelse viser at likviditeten i 1970 var noe bedre i de største enn i de mindre foretakene.

Tabell 17. Omløpsmidler i prosent av kortsiktig gjeld pr. 31/12 *Current assets as percentage of short-term liabilities at 31/12*

	Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
				I alt <i>Total</i>	Syssestetingsgruppe <i>Size group</i>			
					100- 199	200- 499	500- 999	
11, 12 og 14	Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	346	232	179	123	:	:	-
20	Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	188	179	178	172	199	:	:
21 og 22	Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	158	142	135	:	144	:	-
23	Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	234	228	204	175	:	:	-
24	Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	235	232	214	213	:	:	-
25	Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	223	196	200	199	:	:	-
26	Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	163	150	137	:	:	-	-
27	Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	173	175	240	188	175	185	308
28	Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	179	167	165	127	186	:	:
29 og 30	Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	343	317	356	:	286	-	:
31 og 32	Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	339	330	216	159	189	:	:
33	Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	180	247	214	176	:	183	:
34	Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	201	218	246	228	179	239	277
35	Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	173	179	166	141	167	227	-
36	Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	134	139	145	141	144	148	-
37	Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	186	176	179	188	181	:	:
38	Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	137	138	140	158	140	108	144
39	Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	183	170	173	138	:	:	-
	I alt <i>Total</i>	185	184	182	163	162	181	220

Tabell 18. Mest likvide omløpsmidler i prosent av kortsiktig gjeld pr. 31/12 *Most liquid current assets as percentage of short-term liabilities at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	252	147	109	98	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	119	115	112	114	123	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	97	88	94	:	99	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	114	123	113	92	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	119	123	114	103	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	114	114	118	107	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	94	89	80	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	103	111	180	118	100	99	264
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	125	117	116	78	149	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	207	213	256	:	177	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	141	247	113	85	104	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	121	192	157	103	:	114	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	115	137	153	151	117	127	194
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	90	101	92	66	104	139	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	63	67	68	63	70	69	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	94	93	88	90	78	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	59	52	56	62	64	28	48
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	93	89	91	94	:	:	-
I alt <i>Total</i>	95	105	103	89	87	95	136

4. Soliditet

Forholdet mellom egenkapitalen og totalkapitalen gir vanligvis et godt inntrykk av hvor solid et foretak er fordi dette viser hvor mye av totalkapitalen som kan gå tapt uten at det går ut over kreditorene. Ved en slik vurdering bør det, om mulig, tas hensyn til om foretaket opererer med skjulte reserver. Som tidligere nevnt har en ikke oppgaver over slike reserver slik at de egenkapitalprosenten som er beregnet, sannsynligvis er lavere enn de egentlig skulle ha vært.

Vanligvis er det uråd fra et foretaksøkonomisk synspunkt å sette absolutte krav til hvor stor egenkapitalprosenten bør være. For det første vil egenkapitalbehovet være avhengig av et foretaks risikograd. Jo mer risikobetont virksomhet en driver, desto større bør egenkapitalprosenten være. For det annet vil kravet til egenkapitalandel være avhengig av selskapsformen. I et foretak med begrenset ansvar bør kravet til egenkapitalprosenten normalt være større enn i et personlig foretak der

eierne hefter med hele sin formue. For det tredje henger soliditeten sammen med finansieringen og likviditeten. Et foretak som er hensiktsmessig finansiert og har god likviditet, er mer solid enn et foretak som har en uhensiktsmessig finansiering og dårlig likviditet. Hensiktsmessig finansiering innebærer god likviditet slik at hensiktsmessig finansiering og dårlig likviditet ikke hører sammen. Flere foretak har sannsynligvis måttet innstille på grunn av dårlig likviditet selv om de i og for seg har hatt stor nok egenkapitalprosent.

Egenkapitalen satt i forhold til de usikre aktivapostene sier noe om hvor mye tap et foretak kan tåle på de risikobetonte aktiva. Med risikobetonte aktiva menes her kortsiktige fordringer, varebeholdning og pengeplasseringer (obligasjoner og aksjer). Hvis aksjekapitalen trekkes ut av egenkapitalen og resten settes i forhold til de risikobetonte aktiva, får en et inntrykk av hvor sikker aksjekapitalen er. Slike sikkerhetsbetraktninger kan synes tvilsomme så lenge en ikke nøyaktig kjenner sammensetningen av aktiva. Ved sikkerhetsbetraktninger av denne art trenger vi et eller annet referansemål, f.eks. gjennomsnittet for en næringsgruppe, for samme foretak over en årrekke, for samme størrelsesgruppe osv.

I tabell 19 er det gitt opplysninger om egenkapitalen i prosent av totalkapitalen. Tabellen viser at for alle næringsgrupper sett under ett gikk egenkapitalandelen opp fra 23,4 % i 1968 til 24,2 % i 1969. I 1970 var den igjen nede i 23,4 %.

Oppgavene for de enkelte næringsgrupper, viser at i alle de tre årene var det næringsgruppen Bergverksdrift m.v. som lå høyest med 43,2 % i 1968, 43,2 % i 1969 og 40,4 % i 1970. Lavest lå Transportmiddelindustri med henholdsvis 5,2 %, 5,9 % og 5,3 %.

Når det gjelder fordelingen på sysselsettingsgruppene i 1970 for alle næringsgrupper under ett, går det klart fram av tabell 19 at egenkapitalandelen var høyest i de største foretakene. Mens egenkapitalandelene var 19,7 % og 16,1 % i de to gruppene med henholdsvis 100-199 sysselsatte og 200-499 sysselsatte, var andelen 24,3% for gruppen 500-999 sysselsatte og 30,6 % for gruppen 1 000 sysselsatte og over.

I tabell 20 er det gitt tall som viser hvor mye som kan tapes av de risikobetonte aktiva før hele egenkapitalen forsvinner, mens tabell 21 viser hvor mye som kan tapes av de risikobetonte aktiva

Tabell 19. Egenkapital i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Equity as percentage of total liabilities at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000- -
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	43,2	43,2	40,4	22,2	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	21,3	21,4	19,7	21,9	19,7	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	32,7	31,5	29,3	:	29,7	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	22,5	22,2	19,6	21,9	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	22,8	21,5	21,2	19,9	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	19,2	20,5	23,0	20,9	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	19,7	19,3	17,3	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	21,9	22,2	27,7	27,7	16,2	21,1	34,2
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	27,2	27,6	26,6	19,4	28,9	:	:

Tabell 19 (forts.). Egenkapital i prosent av totalkapitalen pr. 31/12 *Equity as percentage of total liabilities at 31/12*

Næringsgruppe	1968 I alt	1969 I alt	1970				
			I alt	Sysselsettingsgruppe			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	23,3	26,2	24,6	:	14,0	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	33,6	34,4	33,5	27,9	30,8	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	26,9	31,9	32,3	27,7	:	24,9	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	29,4	32,5	32,5	44,4	24,4	26,2	40,6
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	18,3	18,1	17,6	6,9	17,1	34,7	-
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	16,2	16,0	15,9	12,9	15,8	17,3	-
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	31,1	29,6	26,3	19,5	24,3	:	:
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	5,2	5,9	5,3	7,5	3,5	-5,7	9,2
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	16,0	14,6	15,4	16,8	:	:	-
I alt <i>Total</i>	23,4	24,2	23,4	19,7	16,1	24,3	30,6

Tabell 20. Egenkapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12 *Equity as percentage of risk-bearing assets at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	1970				
			I alt <i>Total</i>	Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	69,0	78,7	69,7	44,7	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	39,0	39,8	35,2	43,0	31,4	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	72,2	76,8	64,7	:	57,9	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	36,0	35,6	31,2	31,6	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	30,1	28,6	28,0	27,0	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	31,9	32,4	36,1	29,0	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	32,3	33,9	29,1	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	55,1	51,0	44,7	54,1	37,9	51,7	44,2
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	59,5	60,1	53,0	34,6	59,9	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	32,8	36,4	33,8	:	22,1	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	79,0	55,9	67,9	50,3	52,9	:	:

Tabell 20 (forts.). Egenkapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12 *Equity as percentage of risk-bearing assets at 31/12*

Næringsgruppe	1968 I alt	1969 I alt	1970					
			I alt	Sysselsettingsgruppe				
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-	
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	64,9	75,9	76,5	53,8	:	46,1	:	
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	68,2	73,2	63,6	82,1	36,8	67,2	65,6	
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i> ..	28,7	27,6	26,7	10,5	24,1	57,8	-	
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	21,3	21,6	20,8	17,7	19,7	23,3	-	
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	41,6	39,5	33,6	28,1	31,7	:	:	
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	6,1	6,9	6,2	10,2	3,9	-8,5	11,3	
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	24,1	24,6	26,4	26,9	:	:	-	
I alt <i>Total</i>	41,2	40,0	36,9	32,8	23,7	45,2	45,6	

Tabell 21. Egenkapital minus aksjekapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12 *Equity less share capital as percentage of risk-bearing assets at 31/12*

Næringsgruppe <i>Major industry group</i>	1968 I alt <i>Total</i>	1969 I alt <i>Total</i>	I alt <i>Total</i>	1970			
				Sysselsettingsgruppe <i>Size group</i>			
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	50,1	58,1	46,7	36,6	:	:	-
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	21,7	23,1	19,4	23,0	19,4	:	:
21 og 22 Drikkevare- og tobakksindustri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	44,9	49,0	37,0	:	29,8	:	-
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	18,7	18,8	16,6	18,0	:	:	-
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i>	23,6	22,2	17,9	20,1	:	:	-
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	14,5	17,8	21,0	16,0	:	:	-
26 Møbel- og innredningsindustri <i>Manufacture of furniture and fixture</i>	26,0	25,0	19,3	:	:	-	-
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	29,2	28,1	19,3	37,6	11,9	31,0	17,0
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i>	47,6	46,7	40,4	20,4	44,7	:	:
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	22,1	23,3	22,2	:	12,9	-	:
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	38,6	28,2	44,2	4,3	31,3	:	:
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	37,0	46,3	47,8	32,2	:	22,8	:
34 Primær jern- og metallindustri <i>Basic metal industries</i>	27,0	30,0	26,3	63,2	28,9	8,6	37,4

Tabell 21 (forts.). Egenkapital minus aksjekapital i prosent av risikobetonte aktiva pr. 31/12
Equity less share capital as percentage of risk-bearing assets at 31/12

Næringsgruppe	1968 I alt	1969 I alt	1970					
			I alt	Sysselsettingsgruppe				
				100- 199	200- 499	500- 999	1 000-	
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products ..</i>	14,1	14,7	14,5	-0,7	18,7	34,6	-	
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	12,9	12,9	11,5	5,7	12,8	12,9	-	
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i>	27,8	27,4	22,4	15,0	20,3	:	:	
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	3,3	3,7	3,1	5,3	2,1	-11,6	6,4	
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i>	15,7	13,8	15,4	17,8	:	:	-	
I alt <i>Total</i>	21,9	21,9	20,0	18,1	13,6	18,9	26,6	

før det tæres på aksjekapitalen. Begge tabellene viser nedgang for de tre årene når vi ser alle næringsgrupper under ett. Av tabell 20 går det fram at egenkapitalen i prosent av de risikobetonte aktiva gikk ned fra 41,2 % i 1968 til 40,0 % i 1969 og videre til 36,9 % i 1970, mens egenkapitalen minus aksjekapitalen i prosent av de risikobetonte aktiva (se tabell 21), var på 21,9 % både i 1968 og 1969, men gikk ned til 20,0 % i 1970.

Fordelingen etter størrelse i 1970 viser at de største foretakene så ut til å være de mest solide i 1970.

5. Strømningsanalyse

En vanlig balanseoppstilling viser et øyeblikksbilde av kapitalstrukturen. En sammenstilling av balansene ved to oppgjørstidspunkt vil da vise endringene i den mellomliggende perioden og dermed gi uttrykk for nettostrømmingene for de forskjellige balansepostene i perioden.

Det å konsentrere oppmerksomheten på endringer i tilstander framfor å studere to tilstander isolert på to forskjellige tidspunkt er noe forholdsvis nytt i norsk regnskapsanalyse. Hensikten med slike analyser er bl.a. å få brakt på det rene hvor midlene til investeringer, andre aktivaøkinger og passivareduksjoner er kommet fra. Gjennom aktivaøkinger bindes kapital, og passivareduksjoner krever også midler. På den annen side frigjøres kapital når en aktivapost blir redusert og gjennom passivaøkinger blir kapital tilført.

For å systematisere dette noe kan en dele aktivasisiden i balansen opp i to deler, nemlig omløpsmidler og anleggsmidler. Anleggsmidler er altså definert som totalkapitalen minus omløpsmidler. Passivasiden er delt i tre, nemlig kortsiktig gjeld, langsiktig gjeld og egenkapital. Vi får da følgende sammenheng på et oppgjørstidspunkt:

$$\text{Omløpsmidler} + \text{anleggsmidler} = \text{kortsiktig gjeld} + \text{langsiktig gjeld} + \text{egenkapital}$$

Da vi har oppgave for både 1/1 og 31/12 for de samme foretak, kan vi istedenfor oppgjørstallene sette inn endringstallene som her er av større interesse.

$$\text{Endringen i h.h.v. omløpsmidler og anleggsmidler} = \text{endringen i h.h.v. kortsiktig gjeld, langsiktig gjeld og egenkapital}$$

I tabell 22 er det laget en oversikt over kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i prosent av endringen i totalkapitalen fra 1/1 til 31/12 i hvert enkelt år.

Tabell 22. Kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i prosent av økingen i totalkapital

Næringsgruppe Major industry group	Endring i omløpsmidler Endring i totalkapital · 100			Endring i anleggsmidler Endring i totalkapital · 100		
	Changes in current assets Changes in total assets · 100			Changes in fixed assets Changes in total assets · 100		
	1968	1969	1970	1968	1969	1970
11, 12 og 14 Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i>	59,2	-136,8	-5,8	40,8	236,8	105,8
20 Næringsmiddelindustri <i>Food manufacturing industries</i>	55,6	56,1	68,9	44,4	43,9	31,1
21 og 22 Drikkevare- og tobakks- industri <i>Beverage industries and tobacco manufactures</i>	67,1	42,5	50,7	32,9	57,5	49,3
23 Tekstilindustri <i>Manufacture of textiles</i>	-2 150,0	72,2	58,0	2 050,0	27,8	42,0
24 Bekledningsindustri <i>Manufacture of footwear and other wearing apparel</i> ...	-148,1	73,7	65,4	48,1	26,3	34,6
25 Treindustri <i>Manufacture of wood and cork</i>	65,1	91,3	73,0	34,9	8,8	27,0
26 Møbel- og innrednings- industri <i>Manufacture of furniture and fixture</i> ...	42,9	53,6	79,6	57,1	46,4	20,4
27 Treforedlingsindustri <i>Manufacture of paper and paper products</i>	12,7	128,8	69,2	87,3	-28,8	30,8
28 Grafisk industri, forlag m.v. <i>Printing, publishing and allied industries</i> ...	72,7	86,1	98,2	27,3	13,9	1,8
29 og 30 Lær- og gummivareindustri <i>Manufacture of leather and rubber products</i>	78,5	115,5	76,6	21,5	-15,5	23,4
31 og 32 Kjemisk industri, kull- og mineraloljeforedling <i>Manufacture of chemicals and chemical products, petroleum and coal products</i>	27,6	264,5	143,6	72,4	-164,5	-43,6
33 Jord- og steinvareindustri <i>Manufacture of non-metallic mineral products</i>	24,0	73,6	51,1	76,0	26,4	48,9
34 Primær jern- og metall- industri <i>Basic metal industries</i>	69,1	72,8	91,1	30,9	27,2	8,9
35 Jern- og metallvareindustri <i>Manufacture of metal products</i>	25,6	86,1	67,4	74,4	13,9	32,6
36 Maskinindustri <i>Manufacture of machinery, except electrical machinery</i>	205,6	91,0	89,6	-105,6	9,0	10,4
37 Elektroteknisk industri <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus</i> ..	87,1	81,7	91,1	12,9	18,3	8,9
38 Transportmiddelindustri <i>Manufacture of transport equipment</i>	77,2	65,2	58,6	22,8	34,8	41,4
39 Diverse industri <i>Miscellaneous manufacturing industries</i> .	37,3	65,2	55,3	62,7	34,8	44,7
I alt Total	50,5	81,5	76,5	49,5	18,5	23,5
Totalt for sysselsettings- gruppene <i>Size group</i>						
100 - 199	..	..	82,1	..	..	17,9
200 - 499	..	..	66,7	..	..	33,3
500 - 999	..	..	74,2	..	..	25,8
1 000 -	..	..	83,3	..	..	16,7

Changes in components of assets and liabilities as percentage of changes in total assets

$\frac{\text{Endring i kortsiktig gjeld}}{\text{Endring i totalkapital}} \cdot 100$			$\frac{\text{Endring i langsiktig gjeld}}{\text{Endring i totalkapital}} \cdot 100$			$\frac{\text{Endring i egenkapital}}{\text{Endring i totalkapital}} \cdot 100$		
$\frac{\text{Changes in short-term liabilities}}{\text{Changes in total assets}} \cdot 100$			$\frac{\text{Changes in long-term liabilities}}{\text{Changes in total assets}} \cdot 100$			$\frac{\text{Changes in equity}}{\text{Changes in total assets}} \cdot 100$		
1968	1969	1970	1968	1969	1970	1968	1969	1970
14,4	69,2	59,8	54,6	-22,9	31,2	31,0	53,7	9,1
47,7	31,5	42,5	16,6	41,6	44,2	35,6	26,9	13,4
32,5	54,8	50,9	43,4	22,9	36,5	24,1	22,3	12,6
-2 300,0	46,1	63,4	1 775,0	44,4	42,0	425,0	9,5	-5,4
-133,3	27,5	47,1	14,8	61,0	41,9	18,5	11,4	10,9
46,2	73,3	27,0	50,3	1,5	37,2	3,6	25,3	35,8
33,8	45,1	62,9	74,0	29,4	16,1	-7,8	25,5	21,1
53,5	80,5	62,2	26,6	-9,4	2,5	19,9	28,9	35,3
32,9	63,1	76,0	26,2	2,4	22,9	40,9	34,5	1,0
-28,9	53,0	-4,1	124,2	-15,5	82,9	4,7	62,5	21,2
-7,5	99,5	84,8	86,9	-114,2	-29,7	20,5	114,7	44,9
23,8	19,9	47,0	56,3	15,8	16,6	20,0	64,3	36,5
-33,2	24,3	24,6	138,7	-4,1	48,9	-5,4	79,8	26,4
-38,1	44,5	49,7	157,1	36,5	37,3	-19,0	19,0	13,0
166,7	55,5	57,3	172,2	29,0	28,4	-238,9	15,5	14,2
-412,9	62,3	49,7	423,8	15,9	40,0	89,1	21,8	10,3
83,4	37,4	45,2	15,6	51,5	58,9	0,9	11,1	-4,0
40,3	52,4	29,1	26,9	34,1	53,3	32,8	13,4	17,6
26,8	48,5	46,8	59,0	19,6	37,5	14,2	31,9	15,7
..	..	54,6	..	..	30,3	..	..	15,0
..	..	49,4	..	..	39,9	..	..	10,7
..	..	47,2	..	..	43,4	..	..	9,3
..	..	39,5	..	..	35,4	..	..	25,1

For alle næringer under ett utgjorde økingen i kortsiktig gjeld 26,8 % av økingen i totalkapitalen i 1968, økingen i langsiktig gjeld utgjorde 59,0 % og økingen i egenkapitalen 14,2 %.

Kapitalanskaffelsene ble brukt til å øke beholdningen av omløpsmidler og anleggsmidler. Økingen i omløpsmidler utgjorde 50,5 % av økingen i totalkapitalen, mens økingen i anleggsmidler utgjorde de resterende 49,5 %. For 1969 var de tilsvarende tall for kortsiktig gjeld, langsiktig gjeld og egenkapital henholdsvis 48,5 %, 19,6 % og 31,9 %. Når det gjelder omløpsmidler og anleggsmidler, var tallene henholdsvis 81,5 % og 18,5 %. Økingen i kortsiktig gjeld, langsiktig gjeld og egenkapital i prosent av økingen i totalkapitalen var i 1970 henholdsvis 46,8 %, 37,5 % og 15,7 %, mens tallene for omløpsmidler og anleggsmidler var 76,5 % og 23,5 %.

6. Oppsummering

Over en så kort periode som tre år kan det være vanskelig å finne fram til hvilket nivå på de absolutte rentabilitetstall som kan karakteriseres som godt eller dårlig. Betrakter vi derfor bare endringene fra ett år til et annet, viser de at for alle næringer under ett ser det ut som om rentabiliteten var forholdsvis dårlig i 1968 sammenliknet med 1969 og 1970. Nettooverskuddet i prosent av egenkapitalen var nesten 100 % høyere i 1969 og nesten 70 % høyere i 1970 enn i 1968.

Fra 1968 til 1970 har det blitt foretatt en omplassering på aktivasiden til fordel for omløpsmidler, mens det på passivasiden har vært en øking i kortsiktig gjeld med en nesten tilsvarende nedgang i langsiktig gjeld. Da økingen i kortsiktig gjeld har vært noe større enn økingen i omløpsmidler, har dette medført at likviditeten beregnet som forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, har vist en svak nedgang. Egenkapitalprosenten har holdt seg noenlunde uforandret i perioden, mens de andre soliditetsmålene viser nedgang.

Med hensyn til utviklingen innen de enkelte næringsgrupper skal en her bare omtale noen få særtrekk. For gruppen Bergverksdrift m.v. har det vært en klar nedgang i rentabiliteten samtidig med en sterk svekking av likviditeten, mens egenkapitalprosenten og de øvrige soliditetsmål har holdt seg godt oppe. For Næringsmiddelindustri har tendensen gått i samme retning som for Bergverksdrift m.v., men utslagene har ikke på langt nær vært like store. Av andre næringsgrupper kan nevnes Treindustri hvor rentabiliteten har steget sterkt i perioden samtidig som soliditeten har blitt en del bedre. Likviditeten har derimot holdt seg noenlunde uforandret.

I 1970 var rentabiliteten høyest for foretakene i størrelsesgruppen 100-199 sysselsatte, dernest kommer sysselsettingsgruppen 1 000 sysselsatte og over. Lavest rentabilitet var det i sysselsettingsgruppen 500-999. Tallene viser imidlertid store variasjoner fra næring til næring. I gruppen med 1 000 sysselsatte eller flere var f.eks. nettooverskuddet i prosent av egenkapitalen høyere enn gjennomsnittet for alle foretak i fem og lavere enn gjennomsnittet i fire av de 9 næringsgrupper hvor det i 1970 var så store foretak. I gruppen av foretak med 100-199 sysselsatte var nettooverskuddet i prosent av egenkapitalen høyere enn gjennomsnittet for alle foretakene i 11 og lavere i 7 av næringsgruppene. For begge disse størrelsesgruppene viser andre rentabilitetsmål en noenlunde tilsvarende spredning på næringsgrupper. Det er ikke bare rentabiliteten for alle næringer under ett som er lavest for foretakene i gruppene 200-499 og 500-999 sysselsatte, men det er også flere næringer som har lavere rentabilitet enn gjennomsnittet for alle foretak enn det er næringer som har høyere rentabilitet enn gjennomsnittet. På grunnlag av dette kan en vanskelig trekke noen konklusjon om at de store foretakene er mer lønnsomme enn de mindre foretakene. Et gjennomgående trekk ved resultatene er at det ikke er entydige forskjeller mellom store og små foretak innen de forskjellige næringer, muligens med unntak for andelen av kortsiktig gjeld i forhold til totalkapitalen. Denne andelen er gjennomgående høyere for de små enn for de store foretakene uansett næring.

ENGLISH SUMMARY

A period of three years is too short to clarify which level the profitrates have to reach before we may characterize them as good or bad. We have, therefore, only been studying changes from one year to another, and the figures show that for the manufacturing industry as a whole it looks as if the profitrate was comparatively low in 1968, somewhat higher in 1970 and fairly high in 1969.

As it comes to the composition of the assets, the share of current assets has increased at the expense of fixed assets. In the case of the liabilities, short-term liabilities have increased while there has been a corresponding decline in long-term liabilities. Because the increase in short-term liabilities has been larger than the increase in current assets, the liquidity, measured as the ratio of current assets to short-term liabilities, has shown a slight decline. The ratio of equity to total assets has been nearly unchanged while the other solidity measures have declined.

With regard to the specific industry groups, there are few distinctive marks. In mining and quarrying there has simultaneously been a notable decline in profitrate and a weakened liquidity, while the ratio of equity to total assets and the other solidity measures have been nearly unchanged. The figures show almost the same change in the economic position for the food manufacturing industries. A third industry group of interest is manufacture of wood and cork. For this group the profitrate has increased very strongly and the solidity has been improved, while the liquidity has been nearly unchanged.

Regnskapspostene på norsk og engelsk
The accounting items in Norwegian and English

A. Resultatregnskapet *Profit and loss account*

1. Beholdning ved begynnelsen av året av råvarer, innkjøpte halvfabrikata, emballasje og hjelpestoffer
Stock of raw materials, purchased semi-finished products, packing materials, and subsidiary materials at the beginning of the year
2. Beholdning ved begynnelsen av året av ferdigvarer og varer i arbeid
Stock of finished goods from own production and goods in process of manufacture at the beginning of the year
3. Innkjøp av varer og arbeidsytelser
Purchases of goods and services
4. Lønninger
Wages and salaries, holiday allowances, sick pay and pay during military service etc., health insurance, payment in kind, bonuses, royalties, etc.
5. Godtgjørelse til representantskapsmedlemmer, styremedlemmer og forretningsfører
Remuneration to members of shareholders' committee and directors' fees
6. Arbeidsgiverandel av trygdepremier, arbeidsgiveravgift til folketrygd og andre pensjonsutgifter (inkl. avsetninger til pensjonsfond)
Pension payments (incl. transfers to pension fund) and employers' contribution to social security schemes
7. Provisjonsutgifter
Commissions paid
8. Frakt og spedisjon vedrørende salg
Outgoing freight and forwarding costs
9. a. Reise- og diettutgifter, utgifter ved egne biler (båter), representasjon, kontorrekvisita, porto, telefon, aviser etc.
Travelling and subsistence allowances, expenditure on own vehicles and ships, entertainment allowances, office accessories, postage, telephone, newspapers, etc.
 b. Reklame- og annonseutgifter
Advertising
10. Husleie
Rent
11. Underskudd ved drift av egen eiendom
Deficit on the running of the company's own real estate
12. Patent- og lisensutgifter
Patent and licence fees
13. Gjeldsrenter, brutto
Interest on debts, gross
14. a. Avsatt til delkrederefond
Additional transfers to bad debts reserve
 b. Nedskrevet på fordringer
Doubtful trade debtors written off
15. Nedskrevet på varekontrakter
Trade contracts written down
16. Avskrevet på varige driftsmidler
Depreciation on fixed assets
17. Tap ved salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler
Loss on scrapping or sale of (indemnification for) fixed assets
18. Gaver og kontingenter
Donations and subscriptions
19. Skatter til stat og kommune på formue og inntekt
Property/capital tax and income tax
20. Investeringsavgift
Investment levy
21. Spesielle omsetnings- og produksjonsavgifter og andre avgifter til staten (konesjons-, autorisasjons- m.v.)
Special purchase and production taxes and other taxes payable to the central government (licences, authorization, etc.)
22. Forsikringspremier
Insurance premiums
 - 231 Andre utgifter - varer og tjenester
Other expenditure - goods and services
 - 232 Andre utgifter - overføringer
Other expenditure - transfers
 - 233 Agiotap
Loss of agio
 - 234 Nedskrivning på finanskapital m.v.
Financial assets written down
 - 235 Oppskrivning av aksjekapital
Writing up of share capital
 - 236 Nedskrivning (avskrivning) på realaktiva utenom varige driftsmidler
Depreciation on assets other than fixed and financial
 - 237 Avsetning antesiperte utgifter
Anticipated expenditure
 - 238 Avsetning åpningsavskrivning
Initial depreciation carried forward
 - 239 Regulering av fonds
Regulations of funds
27. Årets utbytte til aksjonærene
Dividends paid to shareholders
28. Skattefrie fondsavsetninger (ikke pensjonsfond) og avsatt betinget skattefri salgsgevinst m.v.
Tax-free transfers to funds (not pension funds) and transferred contingent tax-free profit on sales
29. Avsatt til andre fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år
Transferred to other funds (not pension funds) and carried forward to next year
91. S u m
Total

31. Omsetning av varer og arbeidsytelser pr. kontant og på kreditt (fratrasket merverdiavgift, returer, rabatter o.l., men inkl. andre offentlige avgifter) *Cash and credit sales of goods and services (less value added tax, returns, discount, etc. but incl. other government taxes)*
32. Beholdning ved slutten av året av råvarer, innkjøpte halvfabrikata, emballasje og hjelpestoffer *Stock of raw materials, purchased semi-finished products, packing materials, and subsidiary materials at the end of the year*
33. Beholdning ved slutten av året av ferdigvarer og varer i arbeid *Stock of finished goods from own production and goods in process of manufacture at the end of the year*
34. Aktiverte egne investeringsarbeider (ført på resultatregnskapet) *Capitalized work performed on own account (booked to profit and loss account)*
35. Renteinntekter (brutto) *Interest received (gross)*
36. Utbytte av aksjer og parter *Dividends received*
37. Inngått på tidligere nedskrevne fordringer *Recovered from bad debts previously written off*
38. Gevinst ved salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler *Profit on sales of (indemnification for) fixed assets*
39. Husleieinntekter/evt. overskudd ved drift av egen eiendom *Income from rent and surplus, if any, on operation of own property*
40. Tilbakeført forrige års nedskrivning på varekontrakter *Rebooked trade contracts written down in previous year*
41. Patent- og lisensinntekter *Income from patents and licences*
42. Tilskudd fra staten og tollrefusjoner *Subsidies from the central government and customs drawbacks*
 - 431 Andre inntekter - varer og tjenester *Other income - goods and services*
 - 432 Andre inntekter - overføringer *Other income - transfers*
 - 433 Agiofortjeneste *Profit of agio*
 - 434 Oppskrivning av finanskapital *Writings up of financial assets*
 - 435 Nedskrivning av aksjekapital *Share capital written down*
 - 436 Oppskrivning av realkapital *Writings up of fixed assets*
 - 437 Aktiverte utgifter *Capitalized expenditure*
 - 438 Tilbakeført avsetning antesiperte utgifter *Rebooked anticipated expenditure*
 - 439 Tilbakeførte skatter *Rebooked taxes due but not assessed*
 - 461 Overført avsatt åpningsavskrivning *Transferred from initial depreciation carried forward*
 - 462 Regulering av fonds *Regulations of funds*
44. Overført fra skattefritt avsatte fond *Transferred from tax-free funds and reserved, contingent tax-free profit on sales*
45. Overført fra forrige år og fra fond *Transferred from other funds and from the previous year*
92. S u m *Total*

B. Balansen *Balance sheet*

1. Jordbruks- og skogeiendommer *Agricultural and forest properties*
2. Gruver *Mines*
3. Tomter, andre grunnarealer og vannfall *Building sites, other land, and waterfalls*
4. Bygninger *Buildings*
5. Maskiner *Machines*
6. Transportmidler *Transport*
7. Egne anlegg under utførelse *Own plants in course of construction*
8. Andre varige driftsmidler *Other fixed assets*
9. Beholdning av varer *Stocks*
10. Varekontrakter *Trade contracts*
11. Patenter og liknende rettigheter *Patent and similar rights*
12. Pantobligasjoner og andre gjeldsbrev *Mortgages and other bonds*
13. Ihendehaverobligasjoner *Bearer bonds*
14. Aksjer og parter *Shares*
15. Kundefordringer (inkl. vekslere) og forskott til leverandører *Claims on customers (incl. bills of exchange) and advances to suppliers*
16. Andre fordringer *Other claims*

17. Bankinnskudd, på tid *Bank deposits, term*
18. Bankinnskudd, på anfordring *Bank deposits, on demand*
19. Innestående på postgiro *Deposits with postal giro*
20. Kassebeholdning *Cash in hand*
21. Aktiverte omkostninger *Capitalized expenditure*
22. Opptjente, ikke forfalne renter *Interest receivable, unpaid*
 231 Boligeiendommer *Dwellings*
 233 Fordringer på konsernselskaper *Claims on group enterprises*
29. Underbalanse *Deficit*
93. S u m *Total*
-
31. Aksjekapital *Share capital*
32. Skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefrie salgsgevinst *Tax-free transfers to funds and transferred contingent tax-free profit on sales*
33. a. Reservefond, disposisjonsfond og andre frie fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år *Reserve fund, contingency fund etc. and carried forward to next year*
 b. Andre avsetninger (delkredere, prisfallsrisiko, folketrygdavsetn. osv.) *Bad debts reserve etc.*
34. Påløpne, ikke iliknede skatter *Taxes due, not yet assessed*
35. Utbytte for siste år *Unclaimed dividends*
36. Tantiører og styrehonorarer for siste år *Bonuses and directors' fees during the previous year*
37. Påløpne, ikke forfalne lønninger og feriepenger *Accrued salaries and holiday money*
38. Påløpne, ikke forfalne gjeldsrenter *Accrued interest payable*
39. Avsatt siste år til pensjonsformål *Transferred in previous year to pension reserve*
40. Andre påløpne, ikke forfalne utgifter *Other accrued expenses payable*
41. Pantegjeld *Mortgages*
42. Gjeldsbrev, egenveksler og aksepter unntatt for varegjeld *Bonds, promissory notes, and bills of acceptance other than trade debts*
43. Kassakreditt *Bank overdraft*
44. Varegjeld (inkl. aksepter) og forskott fra kunder *Trade debts (incl. bills of acceptance) and advances from customers*
45. Iliknede, ikke betalte skatter *Assessed taxes, unpaid*
46. a. Skyldig arbeidsgiveravgift *Employer's contribution to the National Pension Fund, unpaid*
 b. Skyldig merverdiavgift, investeringsavgift og andre avgifter til staten *Purchase tax and other taxes payable to the central government*
47. Skyldig skatte- og trygdetrekk *Employees' taxes and national insurance contributions deducted, unpaid*
48. Forpliktelser vedrørende varekontrakter *Commitments relating to trade contracts*
49. Ihendehaverobligasjonslån *Bearer bond loans*
 501 Stille kapital og ansvarlig lånekapital *Sleeping capital and responsible loan-capital*
 502 Annen gjeld *Other debts*
 503 Gjeld til konsernselskaper *Debts to group enterprises*
 504 Skyldige, forfalne premier og tilskudd til egne pensjonskasser, pensjonsfond *Unpaid premiums and contribution to pension funds and offices*
94. S u m *Total*

Statistisk Sentralbyrå

Dronningensgt. 16,
Oslo - Dep., Oslo 1.
Tlf. * 41 38 20 * 41 36 60

Regnskapsstatistikk 1970

Foretakets navn og adresse	
Forespørsler fra Byrået kan rettes til: Navn og tittel	Telefon

Dersom foretaket har trykt årsberetning, vil Byrået være takknemlig for å få tilsendt et eksemplar sammen med det utfylte skjemaet.

Rettledning

Hvem som skal gi oppgaver

Oppgavene til regnskapsstatistikken innhentes i henhold til Stortingets vedtak av 29. november 1966 og kgl. res. av 13. januar 1967 gitt med hjemmel i lov av 25. april 1907.

Alle foretak som får tilsendt skjema, har plikt til å sende inn oppgaver. Oppgavene vil bli behandlet strengt konfidensielt og vil bare bli brukt til statistiske formål. De enkelte oppgaver vil ikke bli tilgjengelige for utenforstående, heller ikke for andre offentlige institusjoner.

Oppgaven skal gis for det enkelte foretak, dvs. den minste juridiske enhet (aksjeselskap, andelslag, kommandittselskap). Et konsern som får tilsendt skjema for flere selvstendig organiserte enheter, skal således gi særskilt oppgave for hvert enkelt selskap (lag).

Skjemaet til regnskapsstatistikken er utarbeidd på grunnlag av lovgivningens bestemmelser om årsoppgjør og Riksskattestyrets «Alminnelig oppgjørsskjema for aksjeselskaper og andre upersonlige skattepliktige». For å unngå tvil om innholdet av de enkelte poster, har Byrået i størst mulig utstrekning brukt de samme formuleringer som Riksskattestyret både i skjemaet og rettledningen. I rettledningen er dessuten oppgjørsskjemaets postnummer angitt i parentes.

Utfyllingen av skjemaet

Skjemaet må fylles ut så fullstendig og nøyaktig som mulig, også postene under Diverse spesifikasjoner og Tilleggsopplysninger om varige driftsmidler.

Av hensyn til den statistiske bearbeiding er det viktig at materialet blir så homogent som råd er, og vi ber derfor om at foretakene følger det oppstilte skjema og de retningslinjer som er gitt nedenfor. Det er særlig viktig at alle overføringer til og fra fonds, oppskrivninger og avskrivninger på realkapital og opp- eller nedskrivninger av finanskapital blir vist i resultatregnskapet selv om dette ikke er gjort i foretakets ordinære regnskapsavslutning.

Det er også viktig at foretakene ved utfyllingen tar hensyn til oppgaven fra foregående år og eventuelle brev og forespørsler fra Byrået.

Dersom et foretak ønsker å spesifisere andre poster enn dem som er gitt på skjemaet, må postene gis en tekst

som klart angir hva de inneholder (unngå «andre utgifter» osv.).

Foretak som ikke følger kalenderåret, skal gi oppgave for det regnskapsåret som er avsluttet i perioden 1. april 1970—31. mars 1971. Betegnelsen $\frac{1}{1}$ i skjemaet refererer seg til regnskapsårets begynnelse, og $\frac{31}{12}$ til regnskapsårets slutt.

Resultatregnskap

Post 1 og 2. (1) Beholdning av varer ved begynnelsen av året.

Varebeholdningene oppgis til bokført verdi. Merverdiavgift ved kjøpet av varene skal ikke tas med i beholdningene.

Post 3. (2, 12, del av 9) Innkjøp av varer og arbeidsytelser.

Under denne post føres opp det beløp som de innkjøpte råvarer, halvfabrikata, emballasje og hjelpestoffer har kostet brakt inn til lageret, bortsett fra utgifter ved bruk av egne transportmidler. Likeledes føres her opp verdien av mottatte arbeidsytelser utført av andre næringsdrivende på varer som bedriften selv holder. Godtgjørelse til hjemmearbeidere føres opp under post A 4.

Alle utgifter til reparasjoner utført av fremmede tas med under denne post, unntatt reparasjon av biler som føres opp under post A 9. Når reparasjoner er utført av egne ansatte arbeidere, blir bare materialutgiftene å ta med her, mens lønnsutgiftene føres under post A 4. Tilsvarende føres de investeringutgifter som føres på resultatregnskapet. Merk: Verdien av utgiftsførte, ikke aktive varige driftsmidler skal oppgis under Diverse spesifikasjoner.

Posten omfatter også utgifter til elektrisk kraft og brensel. Husleie føres under post A 10. Merverdiavgift ved innkjøp av varer og arbeidsytelser som fradragsføres ved avgiftsoppgjørene, skal ikke tas med under de foran nevnte poster på resultatregnskapet.

Post 4. (3) Lønninger, gratialer, feriepenger m. v.

Under denne post føres opp enhver form for lønnsodtgjørelse til funksjonærer (inkl. disponent og direktør), arbeidere, hjemmearbeidere, reisende og selgere som foretaket har meldt inn i trygdekassen, således også overtidsbetaling, gratialer, provisjoner, feriepenger, lønn under sykdom og annet fravær, verdi av fri trygdekasse o. l.

(Fortsettes side 4)

Oppgaven dekker regnskapsåret: / 19 til / 19

Utgifter	A. Resultatregnskap for året 1970		Inntekter
	Kroner		Kroner
1. Beholdning ved begynnelsen av året av råvarer, innkjøpte halvfabrikata og ferdigvarer, emballasje og hjelpestoffer		31. Omsetning av varer og arbeidstelsler pr. kontant og på kreditt (fratrullet merverdiavgift, returer, rabatter o.l., men inkl. andre offentlige avgifter)	
2. Beholdning ved begynnelsen av året av egenproduserte ferdigvarer og varer i arbeid		32. Beholdning ved slutten av året av råvarer, innkjøpte halvfabrikata og ferdigvarer, emballasje og hjelpestoffer	
3. Innkjøp av varer og arbeidstelsler. Toll, frakt m.v. skal være inkludert, mens returer, rabatter o.l. skal være fratrukket. Her føres også elektrisk kraft, brensel, betaling for leiarbeid bortsatt til andre, reparasjoner utført av fremmede		33. Beholdning ved slutten av året av egenproduserte ferdigvarer og varer i arbeid	
4. Lønninger, gratialer, feriepenger, lønn under sykdom og militærtjeneste etc., fri trygdekasse, naturalier, tantiører, honorarer o.l.		34. Aktiverte egne investeringsarbeider (ført på resultatregnskapet)	
5. Godtgjørelse til representantskapsmedlemmer og styremedlemmer		35. Renteinntekter (brutto)	
6. Arbeidsgiverandel av trygdepremier, arbeidsgiveravgift til folketrygd og andre pensjonsutgifter (inkl. avsetninger til pensjonsfond)		36. Utbytte av aksjer og parter	
7. Provisjonsutgifter		37. Inngått på tidligere nedskrevne fordringer	
8. Frakt og spedisjon vedrørende salget		38. Gevinst ved salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler	
9.1 Reise- og dietttutgifter, utgifter ved egne biler (båter), representasjon, kontorrekvisita, porto, telefon, aviser etc.		39. Husleieinntekter/evt. overskudd ved dritt av egen eiendom	
9.2 Reklame-, og annonsutgifter		40. Tilbakeført forrige års nedskrivning på varekontrakter	
10. Husleie		41. Patent- og lisensinntekter	
11. Underskudd ved drift av egen eiendom		42. Tilskudd fra staten og tollrefusjoner	
12. Patent- og lisensutgifter		43. Andre inntekter, spesifiseres:	
13. Gjeldsrenter, brutto		a.	
14.1 Avsatt til delkrederefond (jfr. C 33.2)		b.	
14.2 Nedskrevet på fordringer (jfr. C 15)		c.	
15. Nedskrevet på varekontrakter		d.	
16. Avskrevet på varige driftsmidler		e.	
17. Tap ved utrangering eller salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler		44. Overført fra skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefri salgsgvinst	
18. Gaver og kontingenter		45. Overført fra andre fond og fra forrige år (jfr. C 33.1)	
19. Skatter til stat og kommune		92. Sum	
20. Investeringsavgift (se rettledningen)		B. Diverse spesifikasjoner	
21. Spesielle omsetnings- og produksjonsavgifter og andre avgifter til staten (konsesjons-, autorisasjons- m.v.)			Kroner
22. Forsikringspremier		47.1 Avgiftsfri omsetning av varer og tjenester	
23. Andre utgifter, spesifiseres:		47.2 Avgiftspliktig omsetning ekskl. merverdiavg.	
a.		48. Utgående merverdiavgift	
b.		49. Fradragsberettiget inngående merverdiavg.	
c.		50. Investeringsavgift	
d.		51. Innkjøp av varige driftsmidler som er utgiftsført ved anskaffelsen	
e.		52. Lønninger m.v. til egne arbeidere for egne investeringsarbeider som ikke er tatt med på resultatregnskapet, post A 4	
f.		53. Konstaterte tap på fordringer i regnskapsåret (jfr. post A 14)	
27. Årets utbytte til aksjonærene (andelshaverne)		Gevinst/tap Post A 17, A 38	54. Salgssum (erstatningssum)
28. Skattefrie fondsavsetninger (ikke pensjonsfond) og avsatt betinget skattefri salgsgvinst m.v.			55. — Gjenstående uavskrevet
29. Avsatt til andre fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år (jfr. C 33.1)			56. = Gevinst/tap
91. Sum		57. Gaver, kontingenter og andre utgifter ført på resultatregnskapet som ikke er fradragsberettiget (jfr. post A 18, A 9 og A 23).	

Eiendeler

C. Balanse (formuesstilling) pr. 1/1 og 31/12 1970

Gjeld og egenkapital

	1/1 1970 Kroner	31/12 1970 Kroner		1/1 1970 Kroner	31/12 1970 Kroner
1. Jordbruks- og skogeiendommer			31. Aksjekapital (andelskapital)		
2. Gruver			32. Skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefri salgsgjavnst		
3. Tomter, andre grunnarealer og vannfall			33.1 Reservefond, disposisjonsfond og andre frie fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år		
4. Bygninger (ekskl. boliger)			33.2 Andre avsetninger (delkredere, prisfallsrisiko, folketrygdavsetn. osv.)		
5. Maskiner og verktøy			34. Påløpne, ikke iliknede skatter		
6. Transportmidler			35. Uhevet utbytte		
7. Egne anlegg under utførelse			36. Tantiører og styrehonorarer for siste år		
8. Inventar og andre varige driftsmidler			37. Påløpne, ikke forfalne lønninger og feriepenger		
9. Beholdning av varer			38. Påløpne, ikke forfalne gjeldsrenter		
10. Varekontrakter (jfr. post C48)			39. Avsatt siste år til pensjonsformål		
11. Patenter og liknende rettigheter			40. Andre påløpne, ikke forfalne utgifter		
12. Pantobligasjoner og andre gjeldsbrev			41. Pantegjeld		
13. Ihendehaverobligasjoner			42. Gjeldsbrev, egenveksler og aksepter unntatt for varegjeld		
14. Aksjer og parter			43. Kassakreditt		
15. Kundefordringer (inkl. vekslar) og forskudd til leverandører			44. Varegjeld (inkl. aksepter) og forskudd fra kunder		
16. Andre fordringer			45. Iliknede, ikke betalte skatter		
17. Bankinnskudd, på tid			46.1 Skyldig arbeidsgiveravgift		
18. Bankinnskudd, på anfordring			46.2 Skyldig merverdiavgift, investeringsavgift og andre avgifter til staten		
19. Innstående på postgiro			47. Skyldig skatte- og trygde-trekk		
20. Kassebeholdning			48. Forpliktelser vedrørende varekontrakter		
21. Aktiverte omkostninger			49. Ihendehaverobl.lån		
22. Opptjente, ikke forfalne renter			50. Annen gjeld (spes.):		
23. Annen formue (spes.):			a.		
a.			b.		
b.			c.		
c.			d.		
d.					
e.					
29. Underbalanse					
93. Sum			94. Sum		

D. Tilleggsopplysninger om varige driftsmidler (balansepostene 1—8) i 1970

	Kroner		Kroner
61. Bokført verdi 1/1		65. — Gjenstående bokført verdi av driftsmidler solgt, tilintetgjort eller utrangert	
62. + Nyanskaffelser og påkostninger ført på resultatregnskapet (jfr. A34)		66. — Ordinære avskrivninger	
63. + Nyanskaffelser og påkostninger utenom resultatregnskapet		67. — Tilleggsavskrivninger	
64. + Oppskrivninger		68. — Åpningsavskrivninger	
		69. — Åpningsavskrivninger, avsatt i tidligere år	
		70. — Ekstraordinære avskrivninger	
		95. Bokført verdi 31/12	

Her tas også med tantième bokført under disponeringen av overskuddet.

Under post A 4 føres også opp honorarer og andre godtgjørelser utenfor tjenesteforhold når de er gjenstand for pliktig skattetrekk. Andre honorarer må føres opp under post A 23. Under post A 23 føres også sosiale ytelser som f. eks. utgifter til kantine, drift av arbeider- og funksjonærboliger m. v.

Merk: Lønninger m. v. til egne arbeidere for egne investeringsarbeider som ikke er ført på resultatregnskapet, skal oppgis under Diverse spesifikasjoner.

Post 6. (5,6,7) Trygdepremier og pensjonsutgifter

Som pensjonsutgift regnes løpende pensjonsutbetalinger til avgitte arbeidere og funksjonærer og årlige premiebetalinger, innbetalinger til premiefond og tilskudd til pensjonsfond. Her tas også med avsetninger til pensjonsfond bokført under disponeringen av overskuddet. Årets arbeidsgiveravgift til folketrygden tas med her, mens eventuell avsetning til premiefond for arbeidsgiveravgift etter lov av 7. juli 1967 spesifiseres under post A 23. (I balansen tas avsetningen med under post C 33.2)

Post 7. (8) Provisjonsutgifter

Her skal føres opp provisjoner og kommisjoner til handelsagenter og andre selvstendig næringsdrivende som er pålagt regnskapsplikt i henhold til lov — også inkasso-provisjoner. Provisjoner til egne ansatte tas med under post A 4.

Post 8. (13) Frakt og spedisjon vedrørende salget

Her skal ikke tas med utgifter ved transport med egne transportmidler.

Post 9.1 (11, 15, 18) Reise- og diettutgifter, utgifter ved egne biler (båter), representasjon m. v.

Avskrivninger på egne biler føres under post A 16. Lønninger til egne sjåførere og egne bilreparatører tas med under post A 4. For øvrig skal alle utgifter ved drift av egne biler føres her. Reklame- og annonseutgifter føres under post A 9.2.

Post 10. (del av 9) Husleie

Beregnet husleie tas med her dersom det føres særregnskap for eiendommens drift, jfr. merknader til post A 11.

Post 11. (10) Underskudd ved drift av egen eiendom

Dersom det føres særregnskap for drift av egen eiendom, blir eventuelt underskudd å føre opp her. Beregnet egen husleie forutsettes godskrevet eiendommens driftskonto (jfr. post A 10) før underskudd (eventuelt overskudd, jfr. post A 39) framkommer.

Dersom det ikke føres særregnskap, skal brutto husleieinntekt o. l. tas med under post A 39, mens driftsutgiftene tas med under de respektive poster på resultatregnskapet.

Post 14. (21, 22) Nedskrevet på fordringer

Under post 14.1 føres avsetninger til delkrederefond som i balansen tas med under C 33.2 under post 14.2 nedskrivninger som er foretatt i året på fordringer og vekslers, både kundefordringer og andre fordringer. Foretak som avsetter til delkrederefond skal oppgi konstaterte tap på fordringer i regnskapsåret under Diverse spesifikasjoner.

Post 16. (24) Avskrevet på varige driftsmidler

Denne posten skal omfatte de samlede avskrivninger som er foretatt i balansen, også avskrivninger mot fondsmidler (sum postene D 66—D 70 under Tilleggsopplysninger om varige driftsmidler). Åpningsavskrivninger som er belastet årets regnskap med sikte på senere avskrivning på anlegg under utførelse, spesifiseres under post A 23 og føres i balansen til post C 33.2. Avskrivning på boligeiendommer tas ikke med under post A 16, men spesifiseres under post A 23.

Post 17. (26) Tap ved utrantering eller salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler

Merk: Hvordan tapet er kommet fram som differanse mellom salgssum og bokført verdi, skal angis under Diverse spesifikasjoner.

Post 20. Investeringsavgift som ikke er utgiftsført under andre poster, skal utgiftsføres her.

Post 23. (19, 27) Andre utgifter

Under denne posten spesifiseres konsernoverføringer, rasjonaliserings- og forskningsutgifter som ikke kan fordeles etter kostnadsart, honorarer (uten skattetrekk) og driftsfremmede utgifter som agiotap, underskudd ved drift av kantine og tjenesteboliger og andre sosiale ytelser. Her føres også oppskrivning av aksjekapital, nedskrivning av andre aktivposter enn varige driftsmidler (post A 16) og fordringer (post A 14) og avsetninger til antesiperte utgifter, som garantiansvar og åpningsavskrivninger. Under denne posten føres også fondsreguleringer som har en motpost under post A 43 eller A 44, f. eks. endelig skattefri del av investeringsfond.

Post 27. Arets utbytte til aksjonærene (andelshaverne)

Hvis ikke generalforsamling holdes før innsendelsesfristen av skjemaet er utløpt, skal styrets forslag til utbytte føres her.

Post 28. Skattefrie fondsavsetninger og avsatt betinget skattefri salgsgvinst m. v.

Under denne posten skal bare føres avsetninger som er foretatt med hjemmel i lov av 14/12 1962 med endringer av 7/7 1967 om skattefrie fondsavsetninger, lov av 9/6 1969 om særlige skatteregler til fremme av distriktsutbygging samt avsatt betinget skattefri salg- eller erstatningsgvinst.

Post 32, 33. (34) Beholdning av varer ved slutten av året
Se merknad til postene A 1 og A 2.

Post 34. (35) Aktiverte egne investeringsarbeider

Her føres opp den aktiverte verdi av arbeider av varig art på egne driftsbygninger, maskiner m. v. som er utført av egne ansatte og/eller med egne materialer (i den utstrekning disse beløp er ført på utgiftssiden i resultatregnskapet).

Post 38. (40) Gevinst ved salg av (erstatningsoppgjør for) varige driftsmidler

Merk: Hvordan gevinsten er kommet fram som differanse mellom salgssum og bokført verdi, skal angis under Diverse spesifikasjoner, postene B 54—B 56.

Post 39. (41) Husleieinntekter/evt. overskudd ved drift av egen eiendom

Se merknad til postene A 10 og A 11.

Post 40. (42) Tilbakeført forrige års nedskrivning på varekontrakter

Hele forrige års nedskrivningsbeløp skal tas til inntekt under post A 40, idet ny nedskrivning foretas etter forholdene pr. 31/12 i inntektsåret, jfr. post A 15.

Post 43 (36, 43) Andre inntekter

Under denne posten spesifiseres nedsatt eller frafalt merverdiavgift/investeringsavgift, konsernoverføringer, erstatninger (ikke for varige driftsmidler) og driftsfremmede inntekter som agiogevinst, overskudd ved drift av kantine og tjenesteboliger m. v. Her føres også nedskrivning av aksjekapital, oppskrivning av real- og finanskapital, aktivert driftsunderskudd og tilbakeførte avsetninger til antesiperte utgifter, som garantiansvar, åpningsavskrivninger m. v. Under denne posten føres også fondsreguleringer som har en motpost under post A 23.

Post 44. Overført fra skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefri salgsgvinst

Under denne posten føres bruk av midler som tidligere er avsatt skattefritt, jfr. rettleddningen til post A 28. Også endelig skattefri del av investeringsfond o. l. skal tas til inntekt her og føres til utgift under post A 23 som fondsregulering. Dersom midlene ble disponert til andre formål i løpet av året, må beløpet i tillegg inntektsføres under post A 45 og utgiftsføres etter utgiftens art.

Balanse pr. 1/1 og 31/12.

Post 3. (3) Tomter, andre grunnarealer og vannfall

Under denne post skal også bebygde tomter føres opp. Hvis det ikke lar seg gjøre å skille fra hverandre tomt og bygning, ber man om at det spesielt anføres under postene C 4 og C 7 i balansen at tomteverdien er innbefattet.

Post 4. (4) Bygninger

Boliger skal ikke tas med her, men spesifiseres under post C 23. Tilsvarende skal avskrivninger på boliger regnes som driftsfremmede utgifter og føres under post A 23 på resultatregnskapet.

Post 32. (29) Som skattefrie fondsavsetninger regnes de avsetninger som er nevnt i rettleddningen til post A 28 på resultatregnskapet. Avsetning til åpningsavskrivning skal med under post C 33.2.

Post 33.2. Her føres nedskrivning på varekontrakter hvis ikke balansepost C 10 Varekontrakter blir ført. Avsetning til åpningsavskrivning, serviceavsetning, reklamasjonsansvar m. v. skal også føres her.

Post 39. (39) Avsatt siste år til pensjonsformål

Under denne post blir å føre opp ikke forfalne premier til pensjonsforsikring og ikke forfalne tilskudd til andre pensjonsinretninger. Skyldige, forfalne pensjonspremier og tilskudd tas med under post C 50 «Annen gjeld».

Post 47. (50) Skyldig skatte- og trygdetrekk

Dersom det føres fullstendig særregnskap for skattetrekk og oppgjør med kommunekassereren, vil man ikke få noe ansvarsbeløp for skattetrekk under post C 47 og heller ingen tilsvarende midler i bank, kasse m. v.

Post 48. (51) Forpliktelser vedrørende varekontrakter

Er varekontrakter bokført under post C 10 blir tilsvarende forpliktelse å føre opp under post C 48.

Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå
siden 1. juli 1971

*Publications issued by the Central Bureau of Statistics
since 1 July 1971*

I serien Norges offisielle statistikk (NOS):

Rekke XII

Boktrykk 1971

- Nr. 269 Statistisk årbok 1971 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 448 Pris kr. 15,00
- 270 Skogbrukstelling 1. september 1967 III *Census of Forestry III* Sidetall 169 Pris kr. 9,00

Rekke A

Offsettrykk 1971

- Nr. 423 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Hordaland og Bergen *Census of Agriculture Hordaland and Bergen*
Sidetall 49 Pris kr. 5,00
- 424 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Møre og Romsdal *Census of Agriculture Møre and Romsdal*
Sidetall 49 Pris kr. 5,00
- 425 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Sogn og Fjordane *Census of Agriculture Sogn and Fjordane*
Sidetall 41 Pris kr. 5,00
- 426 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Sør-Trøndelag *Census of Agriculture Sør-Trøndelag*
Sidetall 41 Pris kr. 5,00
- 427 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 II Areal, frukttrær og bærbuskar, veksthus og -benker Bruk
som dyrkar ymse vekstar *Census of Agriculture II Area, Fruit Trees, Bacciferous Shrubs
and Nurseries Holdings Cultivating Various Crops* Sidetall 213 Pris kr. 7,00
- 428 Jordbruksstatistikk 1970 *Agricultural Statistics* Sidetall 105 Pris kr. 6,00
- 429 Utenrikshandel 1970 II *External Trade II* Sidetall 241 Pris kr. 11,00
- 430 Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere pr. 1. januar 1971 *Wage Statistics for Local
Government Employees* Sidetall 83 Pris kr. 5,00
- 431 Alkoholstatistikk 1970 *Alcohol Statistics* Sidetall 37 Pris kr. 4,50
- 432 Flyttestatistikk 1970 *Migration Statistics* Sidetall 67 Pris kr. 5,00
- 433 Legestatistikk 1970 *Statistics on Physicians* Sidetall 49 Pris kr. 5,00
- 434 Sosialhjelpstatistikk 1969 *Social Care Statistics* Sidetall 83 Pris kr. 5,00
- 435 Veitrafikkulykker 1970 *Road Traffic Accidents* Sidetall 63 Pris kr. 5,00
- 436 Undervisningsstatistikk Fag- og yrkesskoler 1. oktober 1970 *Educational Statistics
Vocational Schools* Sidetall 95 Pris kr. 5,00
- 437 Undervisningsstatistikk Folke- og framhaldsskoler 1. oktober 1970 *Educational Statistics
Primary and Continuation Schools* Sidetall 75 Pris kr. 5,00
- 438 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Nord-Trøndelag *Census of Agriculture Nord-Trøndelag*
Sidetall 41 Pris kr. 5,00
- 439 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Nordland *Census of Agriculture Nordland* Sidetall 57
Pris kr. 5,00
- 440 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Troms *Census of Agriculture Troms* Sidetall 41 Pris kr. 5,00
- 441 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 Finnmark *Census of Agriculture Finnmark* Sidetall 33
Pris kr. 5,00
- 442 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1971 *Wage Statistics for Employees in
Wholesale and Retail Trade* Sidetall 67 Pris kr. 4,50
- 443 Skogstatistikk 1970 *Forestry Statistics* Sidetall 107 Pris kr. 6,00
- 444 Veterinærstatistikk 1970 *Veterinary Statistics* Sidetall 67 Pris kr. 5,00
- 445 Rutebilstatistikk 1970 *Scheduled Road Transport* Sidetall 41 Pris kr. 3,50
- 446 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 III Husdyrhald *Census of Agriculture III Livestock*
Sidetall 149 Pris kr. 6,00
- 447 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart Mars 1971 *Wage Statistics for Seamen on
Ships in Ocean Transport* Sidetall 33 Pris kr. 3,50
- 448 Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1970 *Population by Age and
Marital Status* Sidetall 149 Pris kr. 6,00
- 449 Statistisk fylkeshefte 1971 Aust-Agder Sidetall 105 Pris kr. 6,00
- 450 Byggearealstatistikk 1970 *Building Statistics* Sidetall 63 Pris kr. 5,00
- 451 Ferieundersøkelsen 1970 *Holiday Survey* Sidetall 99 Pris kr. 5,00
- 452 Laks- og sjøaurefiske 1970 *Salmon and Sea Trout Fisheries* Sidetall 55 Pris kr. 5,00
- 453 Elekrisitetsstatistikk 1970 *Electricity Statistics* Sidetall 51 Pris kr. 4,50
- 454 Sosial hjemmehjelp 1970 *Social Home-Help Services* Sidetall 39 Pris kr. 4,50
- 455 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 IV Maskinar, reiskapar, bygningar, driftsanlegg m.v.
Census of Agriculture IV Machines, Implements, Buildings, Farm Installations etc.
Sidetall 159 Pris kr. 6,00
- 456 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1970 *Criminal Statistics Crimes
Investigated by the Police* Sidetall 69 Pris kr. 5,00
- 457 Kommunevalget 1971 I *Municipal Elections I* Sidetall 101 Pris kr. 8,00
- 458 Folkemengdens bevegelse 1970 *Vital Statistics and Migration Statistics* Sidetall 55 Pris kr. 5,00
- 459 Regnløstlivundersøkelse 1970 *Outdoor Life* Sidetall 99 Pris kr. 5,00
- 460 Regnskapsstatistikk 1970 *Statistics of Accounts* Sidetall 105 Pris kr. 6,00

Rekke XII

Boktrykk 1972

- Nr. 271 Økonomisk utsyn over året 1971 *Economic Survey* Sidetall 201 Pris kr. 15,00
 - 272 Syketrygden 1970 *National Health Insurance* Sidetall ca. 140 Pris kr. 9,00
 - 273 Fiskeristatistikk 1969 *Fishery Statistics* Sidetall 108 Pris kr. 8,00
 - 274 Statistisk årbok 1972 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 459 Pris kr. 15,00

Rekke A

Offsettrykk 1972

- Nr. 461 Psykiatriske sykehus 1970 *Mental Hospitals* Sidetall 49 Pris kr. 7,00
 - 462 Statistikk over lavinntektsgrupper 1967 *Statistics on Low Income Groups* Sidetall 133 Pris kr. 6,00
 - 463 Undervisningsstatistikk Universiteter og høyskoler, høstsemesteret 1969 *Educational Statistics Universities Autumn Term* Sidetall 207 Pris kr. 6,00
 - 464 Samferdselsstatistikk 1970 *Transport and Communication Statistics* Sidetall 167 Pris kr. 9,00
 - 465 Lønnsstatistikk for funksjonærer i forsikringsvirksomhet 1. september 1971 *Wage Statistics for Salaried Employees in Insurance Activity* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
 - 466 Lønnsstatistikk for funksjonærer i bankvirksomhet 1. september 1971 *Wage Statistics for Bank Employees* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
 - 467 Dødsårsaker 1970 *Causes of Death* Sidetall 87 Pris kr. 8,00
 - 468 Framskrivning av folkemengden 1971-2000 *Population Projection* Sidetall 129 Pris kr. 9,00
 - 469 Bygge- og anleggsstatistikk 1970 *Construction Statistics* Sidetall 27 Pris kr. 7,00
 - 470 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 V Arbeidsinnsats, driftsutgifter, sal av produkt, hytter, jakt, fangst og ferskvassfiske *Census of Agriculture V Labour, Expenditures, Sale of Products, Cabins, Hunting and Fresh-Water Fishing* Sidetall 153 Pris kr. 9,00
 - 471 Kriminalstatistikk Tilbakefall i 1962-1969 blant domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser i 1962 *Criminal Statistics Recidivism among Persons Found Guilty of Crimes* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
 - 472 Sjøulykkesstatistikk 1970 *Marine Casualties* Sidetall 57 Pris kr. 8,00
 - 473 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1971 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade* Sidetall 29 Pris kr. 5,00
 - 474 Nasjonalregnskap 1954-1970 *National Accounts* Sidetall 55 Pris kr. 8,00
 - 475 Hotellstatistikk 1971 *Hotel Statistics* Sidetall 45 Pris kr. 7,00
 - 476 Folketallet i kommunene 1971-1972 *Population in Municipalities* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
 - 477 Kriminalstatistikk Fanger 1970 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 51 Pris kr. 8,00
 - 478 Sykehusstatistikk 1970 *Hospital Statistics* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
 - 479 Arbeidsmarkedstatistikk 1971 *Labour Market Statistics* Sidetall 71 Pris kr. 8,00
 - 480 De offentlige sektorerers finanser 1962-1967 *Public Sector Finances* Sidetall 97 Pris kr. 8,00
 - 481 Barneomsorg 1970 *Child Welfare Statistics* Sidetall 59 Pris kr. 7,00
 - 482 Utenrikshandel 1971 I *External Trade I* Sidetall 227 Pris kr. 11,00
 - 483 Lønnstelling for arbeidere i bergverksdrift og industri 2. kvartal 1971 *Wage Census for Workers in Mining and Manufacturing* Sidetall 109 Pris kr. 9,00
 - 484 Pasienttelling 1970 *Census of In-Patients* Sidetall 213 Pris kr. 9,00
 - 485 Industristatistikk 1970 *Industrial Statistics* Sidetall 175 Pris kr. 9,00
 - 486 Lønnsstatistikk for arbeidere i offentlig anleggsvirksomhet 3. kvartal 1971 *Wage Statistics for Workers in Public Construction Activity* Sidetall 35 Pris kr. 7,00
 - 487 Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1971 *Wage Statistics for Wage-Earning and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
 - 488 Kredittmarkedstatistikk 1969-1970 *Credit Market Statistics* Sidetall 241 Pris kr. 11,00
 - 489 Jaktstatistikk 1971 *Hunting Statistics* Sidetall 49 Pris kr. 7,00
 - 490 Skogavvirking til salg og industriell produksjon 1970-71 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
 - 491 Sjøulykkesstatistikk 1971 *Marine Casualties* Sidetall 57 Pris kr. 8,00
 - 492 Lønnstelling for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1971 *Wage Census for Workers in Mining and Manufacturing* Sidetall 89 Pris kr. 9,00
 - 493 Helsestatistikk 1970 *Health Statistics* Sidetall 83 Pris kr. 8,00
 - 494 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 VI Bøndernes inntekt og formue 1969 *Census of Agriculture VI The Holders' Income and Property* Sidetall ca. 57 Pris kr. 8,00
 - 495 Undervisningsstatistikk Folkehøgskolar, realskolar og gymnas 1. oktober 1971 *Educational Statistics Folk High Schools and Secondary Schools* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
 - 496 Sivilrettsstatistikk 1971 *Civil Judicial Statistics* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
 - 497 Varehandelsstatistikk 1970 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidetall 97 Pris kr. 8,00
 - 498 Utenrikshandel 1971 II *External Trade II* Sidetall 245 Pris kr. 11,00
 - 499 Kriminalstatistikk Domfelte, botlagte og påtalefritatte 1970 *Criminal Statistics Persons Convicted, Fined or Suspended of Prosecution* Sidetall 47 Pris kr. 7,00
 - 500 Lønnsstatistikk 1971 *Wage Statistics* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
 - 501 Finansinstitusjoner 1970 *Financial Institutions* Sidetall 119 Pris kr. 9,00
 - 502 Veitrafikkulykker 1971 *Road Traffic Accidents* Sidetall 63 Pris kr. 8,00
 - 503 Kommunevalget 1971 II *Municipal Elections II* Sidetall 93 Pris kr. 8,00
 - 504 Flyttestatistikk 1971 *Migration Statistics* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
 - 505 Jordbruksstatistikk 1971 *Agricultural Statistics* Sidetall 127 Pris kr. 9,00
 - 506 Alkoholstatistikk 1971 *Alcohol Statistics* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
 - 507 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart Mars 1972 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport* Sidetall 35 Pris kr. 7,00

I serien Samfunnsøkonomiske studier (SØS):

- Nr. 21 Estimating Production Functions and Technical Change from Micro Data An Exploratory Study of Individual Establishment Time-Series from Norwegian Mining and Manufacturing 1959-1967 *Estimering av produktfunksjoner og tekniske endringer fra mikro data Analyser på grunnlag av tidsrekker for individuelle bedrifter fra norsk bergverk og industri* Sidetall 226 Pris kr. 9,00

I serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART):

- Nr. 40 Two Articles on Statistical Data Files and their Utilization in Socio-Demographic Model Building *To artikler om statistiske dataarkiver og deres bruk i sosio-demografisk modellbygging* Sidetall 30 Pris kr. 7,00
- 41 Data Sources and User Operations of MODIS, a Macro-Economic Model for Short Term Planning *Datagrunnlag og brukervedvirkning ved MODIS, en makroøkonomisk modell for planlegging på kort sikt* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
- 42 Fordelingsvirkninger av indirekte skatter og subsidier *Distributive Effects of Indirect Taxes and Subsidies* Sidetall 42 Pris kr. 5,00
- 43 Aktuelle skattetall 1970 *Current Tax Data* Sidetall 53 Pris kr. 7,00
- 44 PRIM II En revidert versjon av pris- og inntektsmodellen *Prim II A Revised Version of the Price and Income Model* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
- 45 Purged and Partial Markov Chains *Lutrede og partielle Markovkjeder* Sidetall 16 Pris kr. 5,00
- 46 Two Articles on the Interpretation of Vital Rates *To artikler om tolking av befolkningsrater* Sidetall 33 Pris kr. 7,00
- 47 Aktuelle skattetall 1972 *Current Tax Data* Sidetall 58 Pris kr. 8,00
- 48 Om estimering av økonomiske relasjoner fra tverrsnitts-, tidsrekke- og kombinert tverrsnitts tidsrekke-data *On the Estimation of Economic Relations Using Cross Section-, Time Series- and Combined Cross Section- Time Series-Data* Sidetall 26 Pris kr. 7,00
- 49 On the Statistical Theory of Analytic Graduation *Statistisk teori for analytisk glatting* Sidetall 41 Pris kr. 7,00

I serien Statistiske analyser (SA):

- Nr. 1 Folkemengdens bevegelse Oversikt 1966-1970 *Vital Statistics and Migration Statistics Survey* Sidetall 83 Pris kr. 8,00
- 2 Den personlige inntektsfordeling 1958, 1962 og 1967 *The Distribution of Personal Income* Sidetall 61 Pris kr. 7,00
- 3 Rentabilitet og kapitalstruktur i store industriforetak *Profit Rates and Compositions of Assets and Liabilities for Large Manufacturing Enterprises* Sidetall 55 Pris kr. 7,00

Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)
Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)

Nr.	4	Innføring i maskinregning. Hefte 1. Addisjonsmaskiner
"	5	Innføring i maskinregning. Hefte 2. Kalkulasjonsmaskiner
"	8	Framlegg til nordisk statistisk terminologi
"	9	Standard for næringsgruppering
"	12	Adresseliste for folkeregistrene
"	13	Standard for handelsområder
"	19	Varenomenklatur for industristatistikken
"	22	Statistisk testing av hypoteser ved regresjonsberegninger
"	23	Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk
"	24	Standard for gruppering av sykdommer - skader - dødsårsaker i offentlig norsk statistikk
"	26	Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen
"	27	Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk. Fra Forbruksundersøkelsen 1958
"	28	Standard for utdanningsgruppering i offentlig norsk statistikk
"	29	Norsk - Engelsk ordliste
"	30	Lov, forskrifter og overenskomst om folkeregistrering

1900

1900